

Tečaj XXIII.

Prosinac 1899.

Broj 12.

Šumarski list.

Organ

hrv. slav. šumarskoga društva

Izdaje

Upravlj. odbor hrv.-slav.
šumarskoga društva.

Uredjuje **Ivan Partaš**.

Izlazi svaki mjesec.

ZAGREB 1899.

Naklada hrv.-slav. šumarskoga društva.

Šumarski list.

Br. 12. U ZAGREBU, 1. prosinca 1899. God. XXIII.

Uvrstbina oglasa: za 1 stranicu 8 for.; za $\frac{1}{2}$ stranice 4 for.; za $\frac{1}{3}$ stranice 2 for. 70 novč.; za $\frac{1}{4}$ stranice 2 for. — Za višekratno uvrštenje primjerena popustbina.

Nacrt uzancâ drva, koji je po enketi obdržavanoj kod burzovne banke u Beču mjeseca svibnja t. g. prihvaćen i burzam u Beču, Trstu, Pragu i Budimpešti na daljne uredovanje predan.

Preveo R. E. kr. kot. šumar.

(Svršetak).

Bukva.

§. 24

Trupci I. razreda moraju se dobavljati u odrezcima, koji su zdravi, ravni, negranati i bez pogrieške, kod kojih srdce, koje podpuno zdravo mora biti, ili boja srdca ne smije više od 15% srednjeg promjera iznašati; minimalna duljina je ustanovljena sa 3 m. a minimalna debljina sa 40 cm. srednjeg promjera.

Trupci 3 m. dugi moraju biti ravni, dočim se kod takovih od 4 m. duljih trpi, da su u jednom smjeru sa visinom luka od 10 cm., grbavi

Kod trupaca 3 m. dugih, dozvoljava se na jednom kraju jedna pukotina, a kod duljih na svakom kraju po jedna pukotina, koja ipak u jednom smjeru teći mora, nu ne sa većom duljinom, nego li je srednji promjer.

Trupci II. razreda jesu odrezci, koji ne odgovaraju za I. razred odredjenim normam, dakle kraći i tanji odrezei sa malo zavoja, zdravim srdecem i zdravimi granami; ove zadnje moraju

biti čisto osnažene, i ne smiju maksimalni promjer od 15 cm prekoračiti.

Odrezci sa trulim srdcem, trulimi granami, višestrano grbavi i čvoravi, čine izmetak.

Piljena roba.

Piljena roba se odprema ili zarubljena ili nezarubljena, parena ili neparena sa 3 m. duljine i 20 cm. širine i preko toga, i to čista od grana, zdrava i do debljine od 80 mm. bez srdeca, dočim je kod jačih dimenzija prorez kroz srdce (»kern-durchschnitten«) dozvoljen; do širine daske duge uzdužne pukotine, dozvoljene su kod duljine od 3 m. na jednom kraju, a kod većih duljina na oba kraja, i to onda, ako u ravnom smjeru teku.

Kao piljena roba II. razreda, označuje se sve kraće i uže drvo sa zdravim srdcem i zdravimi granami, ali ipak ne smije srdce kod dobavljača iznašati više od 20% kvantuma.

Trpi se po jedna grana na tekući metar.

Zagušeno, trulo, jako granato i sa trulimi granami, te čvoravo drvo čini izmetak.

Bukovi frizi.

§. 25.

Za bukove frize, koje se parene ili neparene dobavljaju, vriede ustanove, koje su za hrastove frize odredjene.

Letve za pokućstvo i bukovo drvo.

§. 26.

Materijal.

Za proizvodnju bukovih letava smije se samo upotrijebiti drvo zdravo, ne prestaro ni zagušeno ili nagnjilo.

Ljeti sjećeni kusi moraju se izraditi bar 4 tjedna nakon sječe, a zimi sjećeni najkašnje do konca svibnja.

Izradjivanje.

Bukove letve moraju imati podpuno ravna vlakanca, moraju biti jednolično piljene, bez srdca, bez grana i bez bieli, te ne smiju nikakva crvotočna ili drugačije pogrješna mesta pokazivati.

U suhom (Lufttrocken) stanju moraju imati podpunu svoju punoću.

Sortiment.

Kod odpreme ima se dogovoren razmjer dugih i kratkih letava podpuno uzdržati.

Kod nepodpune odpreme je određen postotak naručbe mjerodavan.

Bukova roba za južno voće (Agrumenkisten, Testoni, Tavolette).

§. 27.

Testoni.

Daske za pročelne strane (testoni) moraju 22 mm. debele biti, al se trpe razlike od 3 mm.

Tavolette.

Dašćice (tavolette) trguju se u debljinama od 7, 5 i 4 mm., al se mogu djelomice i za jedan mm. tanje nabavljati.

Širina :

kao mjera za | 26 cm. { sa pravom { 25, 26, 27,
obračunavanje | 29 cm. { odpremanja { 28, 29, 30 cm.

5 mm. izpod mjere t. j. $24\frac{1}{2}$ cm. široki komadi trpe se, čunjasti komadi, ako na užjem kraju zahtjevanu širinu imadu, ne mogu se odbiti.

Duljina dašćica je 2·25 m., te moraju biti paralelno piljene.

Ciena se uzima po 100 kom.; trguje se dobra roba i škart.

Skart.

Pod skartom razumjevaju se komadi sa manjim dimenzijskim jama, ali im mora debljina za »testone« 15 mm. iznašati, a »ta-volette« ne smiju više nego za 2 mm. iza normalne debljine zaostati.

Širina mora bar 18 cm., a duljina bar 1·80 m. iznašati.

Osim toga spada u skart sve trulo, prhko, grijalo drvo, i drvo sa zaležinom i trulimi granami, nadalje drvo sa mnogo urasle kore, te takovo, koje ima rupica sa promjerom većim od 3 cm. i napokon ono, koje je preveć razpučano, previše počnilo, tuhnjivo ili preveć nakriviljeno, koje ima na kraju pukotina duljih od 30 cm., pak zlo zarubljene i čunjasto piljene dašćice, ako na užjem kraju ne imaju potrebnu minimalnu širinu.

Način prodaje.

Dobra kvaliteta prodaje se ukupno po vrstima i približno jednako širokima, a skart bez obzira na širinu.

Bukove dužice.

§. 28.

Bukove dužice imadu se iz dobre bukovine ciepati, ne piliti, tad sa sjekicom ili nožem izgladiti i prilično čistobridno izraditi; one moraju normalno široke biti, i mogu nekoliko čisto uzkih i zavijenih komada sadržavati.

Trguju se dužice za tekućine, koje moraju, što se izradbe tiče, biti hrastovim prilično jednakim, i duge za suhu robu.

Ako je pogodjena »monte roba« onda se samo trulo i slomljeno skartira, te se pod tim razumjeva naravna partija onako kako iz šume dolazi (dobra i skart roba), ali ipak uvjek tako, da dobra roba 75%, a skart oko 25% iznaša, pošto su kao »skarton« trule i slomljene dužice izključene.

Radi li se o »dobroj robi izključivši skart«, tad se zahtjeva, da je ona zdrava; slaba užganost (Muff), trpi se u koliko čvrstoći dužice ne škodi.

Kao skart se izključuju: dužice, koje ne odgovaraju mjeri, trule, takove sa pogrieškama, koje od truleži potiču, sa crvotičinama, jako užgane, previše od vlage počrnjele, nadalje granate, prošupljene, nakriviljene i popucane, kao i takove, koje su na čelu dulje razpucane nego je dužica široka.

Obične dimenzije jesu za dužice za suhe svrhe:

Mjere za proračunavanje:

duljina:	debljina:
0.80 m.	{ trpi se 3 cm. više ili manje
1.00 m.	{ ne trpi se manje, al se prima do 5 cm. više
1.20 m.	{ trpi se 5 cm.
1.30 m.	{ više ili manje
1.60 m.	{ trguje se $\frac{10}{12}$ ili $\frac{10}{13}$ ili $\frac{12}{14}$
	Mjera za obra- čunavanje 11, 12, 13
	Mjera za obra- čunavanje 12,

bez obvezatnosti na pravu sredinu debljine.

Širina: dužice za tekućine od 10 cm. dalje, poprieko najmanje sa 12 do 13 cm., a za robu za suhu svrhu od 9 cm. dalje, i to poprieko najmanje 11 cm.

Popričnost je širina za obračunavanje.

Za dužice za tekućine:

Mjera za obračunavanje:

duljina:	debljina:
0.80 m.	{ trguje se $\frac{16}{20}$
1.00 m.	{ trpi se 5 cm.
1.30 m.	{ više ili manje
1.60 m.	{ Mjera proračunavanja 18 $\frac{18}{24}$. Mjera za obra- čunavanje 21 bez obveze za pravu popričnost debljine.

Širina: bez razlike od 10 cm. dalje sa popričnosti od bar 12 cm. (popričnost je širina za obračunavanje.)

Mjerenje se preduzima na najkraćoj, najužjoj i najtanjoj strani dužice.

Ciena ustanavljuje se na 100 komada.

Bukova vratila (subbie).

§. 29.

S v o j s t v o (n a r a v).

To su komadi, koji su iz jednog trupca ciepani i onda sjekirom obtesani; diele se u dvie vrsti, naime u oštrobridne i merkantilne.

Bukova vratila razlikuju se na dobru vrst i na skart.

K a k v o ĉ a.

Dobra kakvoća mora zdrava biti. Prodaje se obavljaju sa izključenjem skarta.

Kao takav izključuju se komadi sa srdećem, na dva smjera grbavi, ili preveć grbavi, nakriviljeni, razpuçani ili razderani, truli sa pogreškama gnjiloće ili crvotočinama, zaležani, sa debelom korom, sa prugami crne ili crvene truleži, kao i granati komadi; ali trpe pojedine zdrave grane, kao i komadi, koji su nješto tuhniji ili pocrnjeli i to samo tada, ako potriebita čvrstoća drveta time ne štetuje.

O b t e s i v a n j e.

Kod oštrobridne robe zahtjeva se regularna kvadratura, i trpi se samo na gdjekojem komadu nješto kore ili tupocrtost do 1 cm. na gdjekojoj točki komada.

Merkantilno obtesivanje je površniji posao i kvadriranje nješto nepravilnije — dozvoljava se naime, da na jednom bridu 1 ili 2 cm. manjka, kao i jedan 2 cm. neprekoračujući tupi srh (Waldkante), ali i to samo kod jednog diela partie.

D i m e n z i j e.

Najobičnije dimenzije jesu sliedeće:

duljina :

minimalno	{	m. 2 » 2 » 4 » 4 » 5 » 5	{	opis duljina za duljina za opis	{	do preuzima se do preuzima se do	{	2·10 m. 2·10 » 4·15 » 4·15 » 5·20 » 5·20 »
-----------	---	---	---	---------------------------------------	---	--	---	---

Po debljini trguju se dvie kategorije:

$\frac{85}{85}$ mm.	$\frac{75}{75}$ mm.	deblijina za obračunavanje.
$\frac{115}{115}$ »	$\frac{105}{105}$ »	
$\frac{85}{85}$ »	$\frac{75}{76}$ »	
$\frac{115}{115}$ »	$\frac{105}{105}$ »	
$\frac{85}{85}$ »	$\frac{75}{75}$ »	
$\frac{115}{115}$ »	$\frac{105}{105}$ »	

Neka bude iztaknuto, da sva vratila na jednom ili na oba kraja rupu imadu u svrhu olakšenja transporta iz šume. Ciena po 100 komada.

Grab.

§. 30.

Trupci (kusi).

Trupci I. razr. nabavlaju se u odreznima, koji moraju biti zdravi, ravni, čisti od grana, valjkasti, ne osobito izbočenim rebrima, te im je ustanovljena minimalna duljina od od 2 m. a minimalna debljina sa 28 cm. promjera.

Kod trupaca duljih od 3 m. dozvoljava se, da su u jednom smjeru grbavi sa visinom luka od 10 cm., i trpi se na svaki tekući metar preko 3 m. duljine po jedna zdrava čisto osnažena grana, koja ne smije promjer od 15 cm. prekoračiti.

Trupci II. razr. jesu oni odrezci, koji za I. razr. određenim normam ne odgovaraju, al su inače zdravi i za gradju uporabivi, dočim se trupci sa trulim srdcem, trulimi granami, višestrano grbavi i čvoravi smatraju izmetkom.

Piljena roba.

Piljena roba I. razr. mora se od 2 m. duljine dalje i od 16 cm. širine dalje do debljine od 60 mm. bez srdca i zdrava dobavljati, ne smije kod 3 m. duljine granu sadržavati, dočim se kod dulje robe na svaki sliedeći metar jedna grana trpi, a kod dimenzija preko 60 mm. dozvoljeni su prorezi srdca (kern-durchschnitten); isto tako su dozvoljene, kod materijala do uključivo 2 m. dugog, ravno tekuće uzdužne pukotine na jednom

kraju, a kod duljeg drva na svakom kraju po jedna takova, ali ne smije širinu piljenice prekoračiti.

Piljeni materijal II. razr. je onaj, koji normam odredjenim za I. razr. ne odgovara, nu zdrav, sa zdravimi granami, nalazeći se najviše na svaki pol metra po jedna.

Drvo srdca ne smije kod nabave takvog materijala iznati više od 5% cieleg kvantuma, dočim se zagušeno, trulo, vrlo granato i sa trulimi, granami kao i čvoravo drvo izmetkom smatra.

Javor.

§. 31.

Kusi.

Kusi I. razr. imadu se dobavljati u ravnim, zdravim izrezima bez grana i drugih pogrješaka i ne sivog srdeca, kod kojih zdravo srdee ne smije više od 15% srednjeg promjera iznašati; minimalna duljina određuje se sa 3 m., a minimalna debljina sa 40 cm. srednjeg promjera.

Trupci 3 m. dugi moraju ravni biti, dočim se kod takovih sa 4 m. i veće duljine trpi, da su u jednom smjeru grbavi do visine luka od 10 cm.

Kod trupaca 3 m. dugih, dozvoljena je samo na jednom kraju pukotina, a kod duljih na oba kraja po jedna takova, koja ipak mora ravna biti i ne dulja od srednjeg promjera stabla.

Kusi I. razreda imadu se do 4 m. duljine bez grane dobavljati, dočim se za svaki tekući metar preko 4 m. trpi po jedna zdrava čisto osnažena grana, koja maksimalni promjer od 15 cm. prekoračiti ne smije.

Kusi II. razr. jesu oni odrezci, koji za I. razr. propisanim normam ne odgovaraju, al koji su inače zdravi, za gradju uporabivi, kraći i tanji, ponešto grbavi, većim srdecem, kod kojih su od metra do metra se nalazeće dozvoljene grane također čisto osnažene, dočim se izrezci sa trulim srdecem, trulimi granami, u više smjerova grbavi, pak čvoravi označuju kao izmetak.

Piljena roba.

Piljena roba I. razreda mora se dobavlјati zarubljena ili nezarubljena počam od 3 m. duljine dalje i 20 cm. širine dalje, bez grana zdrava i do debljine od 80 mm. bez srdca, dočim se kod jačih dimenzija prorezi kroz srdee trpe; od 4 m. dalje dozvoljava se na svaki kurentni metar po jedna zdrava grana, kod 3 m. duge robe na jednom kraju jedna pukotina, a kod dulje robe na oba kraja po jedna takova pukotina, al joj duljina ne smije više iznašati nego što širina piljenice iznaša.

Piljenom robom II. razreda smatra se ona zdrava roba, koja normam odredjenim za I. razr. ne odgovara, kod odpreme koje, srdevi više od 20% kvantuma iznašati ne smije; zagušena, trula, vrlo granata i sa trulimi granami, te čvorava roba, naziva se izmetkom.

Jaseni i briesti.

Kusi I. razreda imadu se dobavlјati kao zdravi, ravni, negranati i bezpogriešni izrezci, kod kojih srdee, koje podpuno zdravo mora biti, ili boja srdca više od 15% srednjeg promjera iznašati ne smije.

Minimalna duljina ustanovljuje se sa 3 m., minimalna debljina sa 40 cm. srednjeg promjera; trupei od 3 m. duljine moraju biti ravni, dočim se kod takovih od 4 m. duljih trpi, da su u jednom smjeru grbavi, do visine luka od 10 cm.

Kod trupaca 3 m. dugih dozvoljena je jedna pukotina na jednom kraju, a kod duljih na oba kraja po jedna, koja mora biti ravna i ne dulja od srednjeg promjera kusa; trupei I. razr. moraju se dobavlјati bez grane, i trpi se kod duljih od 4 m. na svaki dalnji metar po jedna zdrava čisto osnažena grana, sa maksimalnim promjerom od 15 cm.

Kusi II. razr. je su izrezci, koji za I. razr. odredjenim normam ne odgovoraju, al inače zdravi, za gradju uporabivi, kraći i tanji, sa zavoji, većim srdecem ili bojom srdca, kod kojih na kurentni metar dozvoljena grana također čisto osnažena mora biti, dočim se zimotreni, sa trulim srdecem, vrlo granati i

sa trulimi granami, u više smjerova grbavi i čvoravi komadi, kao izmetak označuju.

Piljena roba.

Piljena roba I. razr. ima se dobavljati prema pogodbi zarubljena ili nezarubljena, sa tri i više metara duljine, te 20 i više cm. širine bez grane, zdrava i do debljine od 80 mm. bez srdea, dočim se kod jačih dimenzija prorezi kroz srdece trpe; od 4 m. duljine dalje dozvoljena je najviše na svaki tekući metar po jedna zdrava grana, kod 3 m. duge robe na jednom kraju jedna ravna pukotina, a kod dulje robe na oba kraja po jedna takova, al ipak ne dulja od širine odnosnog komada.

Piljenom robom II. razreda naziva se ona zdrava roba, koja normam za I. razred odredjenim ne odgovara, kod odpreme koje drvo srdea više od 20% kvantuma iznašati ne smije; zagušena, trula, vrlo granata i sa trulimi granami, te čvorava roba je izmetak.

Lipe i jalše.

Kusi I. razr. imadu se dobavljati kao zdravi, ravni, negranati i bezpogriešni odrezci, kod kojih srdece ili boja srdea ne smije biti drobljiva (trošno, sipko) niti više od 15° srednjeg promjera iznašati; minimalna duljina ustanovljuje se sa 3 m. a minimalna debljina kod lipa sa 40 cm. a kod jalše sa 35 cm. srednjeg promjera.

Trupci 3 m. dugi moraju biti ravni dočim se kod takovih sa 4 m. duljine i duljih trpi, da su u jednom smjeru grbavi do visine luka od 10 cm.

Kod trupaca 3 m. dugih, dozvoljena je samo na jednom kraju jedna pukotina, a kod duljih na svakom kraju po jedna ravna i ne dulja od srednjeg promjera kusa.

Kusi II. razr. jesu oni, koji normam propisanim za one I. razreda ne odgovaraju, te kraći i slabiji odrezci, grbavi, koji imadu srdece zdravo i zdrave grane, al čisto osnažene i koje ne prekoračuju maksimalni promjer od 15 cm., dočim se ko-

madi sa trulimi granami, u više smjerova grbavi i čvoravi, izmetkom smatraju.

Piljena roba.

Piljena roba I. razr. ima se dobavlјati po pogodbi zarubljena ili nezarubljena, sa 3 i više metara duljine, te 20 i više cm. širine bez grane, zdrava i do 80 mm. bez srdca, dočim se kod jačih dimenzija prorezi kroz srdece trpe; dozvoljava se kod 4 m. dugih i duljih, na svaki kurentni metar po jedna zdrava grana, kod 3 m. dugih, na jednom kraju jedna ravna pukotina, a kod dulje robe, na svakom kraju po jedna takova, al joj duljina ne smije biti veća od širine komada.

Piljenom robom II. razreda naziva se ona zdrava roba, koja normam odredjenim za I. razred ne odgovara, al kod odpreme iste ne smije drvo srdeca iznašati više od 25% kvantuma: zagušena, trula (kod lipe crnožučna [schwarzgalliges]) vrlo granata i sa trulimi granami te čvorava roba je izmetak.

Željezničke podvlake i t. z. posebne podvlake „Extrahölzer“.

§. 34.

Materijal.

Za proizvodnju željezničkih podvlaka i t. zv. »Extrahölzera« uporabljeni stabla, mora da su rasla na subom tlu i da su u dobi, kad drvo nije u mezgri, sjećena.

Drvo za hrastove podvlake i »Extra« drvo, ne smije više nego dve godine, a za bukovc, borove i ariševe podvlake i »Extra« drvo više od $1\frac{1}{2}$ godine prije dobave, sjećeno biti.

Izrada b a.

Podvlake moraju zdrave i čisto bez kore biti, a moraju uz to sve izim onih iz mladog drva proizvedenih, koje obzirom na svoju duljinu samo jednu podvlaku daje, kroz srdece piljenje biti.

Hrastove podvlake ne smiju na gornjoj strani t. j. na podlozi tračnica bieli imati.

Podvlake i extra drva moraju po cieoj duljini ili piljena ili tesana biti, i na čelu sa pilom pod pravim kutem prepiljena.

Izmetak.

Podvlake i t. z. »extrahölzeri« ne smiju biti spužvati, okružljivi ili trulog srdca, ne smiju biti uplivom leda ili smole (Eis- oder Pechrissig) ili inače razpucani, i moraju u smjeru drvnih vlakanaca biti izradjeni.

Od malog crva napadnute podvlake i extradrvu izključena su od preuzimanja, nasuprot su pojedine velike crvotočine, u koliko se ne nalaze na onoj strani na koju se tračnice pribijaju, dozvoljive.

Podvlake i extradrvu imaju biti ravna te gornja strana paralelna sa dolnjom.

Kod 10% ukupne opreme je ipak dozvoljeno, da su podvlake sa visinom luka od 15 cm., a extradrvu sa visinom luka od 5 cm. grbava.

Na dve strane grbave podvlake i extradrvu (S) jesu od preuzimanja izključena.

Način prodaje.

Podvlake prodavaju se po komadu, a sve ostale vrsti po kubičnom i tekućem metru.

Normalni tipovi.

Normalni tipovi jesu oni, koji su kod c. i kr. austrijskih državnih željeznica obični, ako nije inače pogodjeno.

Baćvarska roba.

§. 35.

Kategorije.

Razlikuje se obična t. zv. njemačka baćvarska roba i t. zv. presions-drvo i konačno drvo za badnje (Pressions- und Bottichholz).

Izradjivanje.

Normalna bačvarska roba kao i pressiono drvo, i drvo za badnje, ima se izradjivati iz hrastovine (izuzevši hrast cer) i ne smije se po duljini piliti, već se mora u okomitom smjeru iz stabla izkalati tako, da su na širokoj kalanoj strani vidive žice i srčani traci.

Kvaliteta.

Ova roba mora imati propisanu minimalnu mjeru, mora biti oštrobridno izradjena i dobro izgladjena.

§. 36.

Način prodaje.

Njemačka bačvarska roba prodaje se, ako nije kako drugačije pogodjeno, netto na podpune austrijske akove (viedra) (istovjetno sa brojem niže označenog izkaza dimenzija) i to koli kod dužica, toli kod duga za dno.

Dimenziјe.

Po tri složka na gusto jedna uz drugu poredanih dužica istog broja, kojim širina normalnu duljinu kao izvišak (t. z. »Auslage«) sa 5 cm. prekoračuje, sačinjavaju jedno bure dužica, a po dva složka gusto jedna uz drugu poredanih podnica istog broja, kojim širina normalnu duljinu sa 3 cm. prekoračuje, čine jedno bure podnica.

Tri složka dužica sama za sebe, iznašaju $\frac{2}{3}$, a dva složka podnica sama za sebe iznašaju $\frac{1}{3}$ sadržine akova odnosnog broja.

Izraz »kompletno bure« označuje 3 složka dužica i 2 složka podnica istog broja.

Minimalne dimenziјe za duljine, kao najmanje za odpremu sposobne debljine i širine, jesu sliedeće:

Broj	Duljina cm.	Dužicee			Podnice			Širina cm.	
		Debljina		Širina cm.	Duljina		Debljina sljubi od strane bieli (Weissfugen- mitte)		
		u glavi	u sredini		mm.	mm.			
1/4	34	27	22	5	25	27	—	7	
1/2	42	27	22	5	34	27	—	7	
3/4	47	27	22	5	37	27	—	8	
1	52	27	22	5	42	27	—	8	
1 1/2	58	27	22	5	47	27	—	8	
2	65	27	22	6	52	27	—	8	
2 1/2	70	27	22	6	55	27	—	8	
3	75	33	25	6	58	33	—	8	
3 1/2	79	33	25	6	62	33	—	8	
4	82	33	25	6	65	33	—	9	
4 1/2	85	33	25	6	67	33	—	9	
5	88	33	25	6	70	33	—	9	
6	94	33	25	6	75	33	—	9	
7	99	33	25	6	79	33	—	9	
8	103	40	30	7	82	40	—	10	
9	108	40	30	7	85	40	—	10	
10	112	40	30	7	88	40	—	10	
11	115	40	30	7	92	40	—	10	
12	119	40	30	7	94	40	26	11	
13	122	40	30	7	97	40	26	11	
14	125	45	35	8	99	45	28	12	
15	128	45	35	8	101	45	28	12	
16	131	45	35	8	103	45	28	12	
17	133	45	35	8	106	45	28	12	
18	136	45	35	8	108	45	28	12	
20	141	50	35	9	112	50	30	12	
22	145	50	35	9	115	50	30	12	
23	148	50	35	9	117	50	30	12	
25	152	50	35	9	121	50	30	12	
28	158	50	35	9	125	50	30	12	
30	161	55	35	9	128	55	31	13	
32	165	55	35	9	131	55	31	13	
35	170	55	35	9	135	55	31	13	
38	174	55	35	9	139	55	31	13	
40	177	60	40	10	141	60	32	13	
45	185	60	40	10	146	60	32	13	
50	191	60	40	10	152	60	32	13	
55	197	60	40	10	157	60	32	13	

Broj	Dužice				Podnice			
	Duljina	Debljina		Širina	Duljina	Debljina		Širina vrataska
		u glavi	u sredini			mm.	cm.	
cm.	mm.	cm.	mm.	cm.	mm.	cm.	cm.	cm.
60	203	70	40	10	161	70	32	13
65	209	70	40	10	166	70	32	13
70	214	70	40	10	170	70	32	13
75	219	70	40	10	173	70	32	13
80	223	80	45	11	177	80	32	14
85	227	80	45	11	182	80	32	14
90	232	80	45	11	185	80	32	14
95	236	80	45	11	188	80	32	14
100	241	80	50	11	191	80	33	14
105	245	80	50	11	195	80	33	14
110	249	80	50	11	197	80	33	14
115	252	80	50	11	200	80	33	14
120	256	80	50	11	203	80	33	14
125	259	80	50	11	206	80	33	14
130	263	80	50	11	209	80	33	14
135	266	80	50	11	212	80	33	14
140	269	90	55	11	214	80	34	15
145	272	90	55	11	217	80	34	15
150	275	90	55	11	219	80	34	15
155	279	90	55	11	221	80	34	15
160	282	90	55	11	223	80	34	15
170	288	90	55	11	227	80	34	15
180	293	95	55	11	232	85	35	15
190	298	95	b5	11	236	85	35	15
200	303	95	55	11	241	85	35	15
220	313	—	—	—	249	—	—	—
240	322	—	—	—	256	—	—	—
250	327	—	—	—	259	—	—	—
280	339	—	—	—	269	—	—	—
300	347	—	—	—	275	—	—	—
350	365	—	—	—	290	—	—	—
400	382	—	—	—	303	—	—	—
450	398	—	—	—	315	—	—	—
500	411	—	—	—	327	—	—	—
600	438	—	—	—	347	—	—	—
800	484	—	—	—	382	—	—	—
1000	518	—	—	—	411	—	—	—

Duljina mjeri se kod dužica na najkraćem mjestu, a kod podnica u sredini.

Od broja 200 dalje, ima se debljina i maksimalni broj komada prema pogodbi nabavljati.

§. 37.

Maksimalni broj komada.

U slučaju, da nije što drugog ugovoreno, vriedi sliedeći maksimalni broj komada dužica i podnica kao množina za odpremu sposobna.

broj $\frac{1}{4}$	broj dužica 13	broj podnica 5
$\frac{1}{2} - \frac{3}{4}$	15	6
$1 - 1\frac{1}{2}$	17	7
$2 - 2\frac{1}{2}$	20	8
$3 - 4\frac{1}{2}$	23	8
5—6	25	9
7—9	28	10
10—13	31	11
14—18	33	11
20—28	35	12
30—38	37	12
40—55	40	14
60—85	43	14
90—135	45	15
140—200	48	16

§. 38.

Komadi za vratašca, sredjni komadi i postrani komadi (Gehrenstücke).

Jedan složak podnica ne smije sadržavati više od dva postrana komada (Gehrenstücke), ostatak ima iz središnjih komada sastojati.

Od br. 12 dalje mora svaka bačva i jedan komad za vratašca (Thürlstück) sadržavati. Širina komadâ za vratašca mjeri se samo na širjem kraju, dočim može drugi kraj za 3 cm. užji biti.

Komadi za vratašca i središnji komadi mogu, kod sljubnice od strane srdea (Kernfuge) za $\frac{1}{4}$, a postrani komadi za polovinu, tanji biti od minimalne dimenzije debljine dužice prema strani bieli (Minimalweissfungendimension).

§. 39.

Sortimenat.

Ako je stanovita vrst pogodjena, al nepotpuno dobavljenâ, tad je kupcu prosto, da bez uštrba na svoje pravne zahtjeve uslijed nepotpune pogodjene dobave od strane prodavaoca, preuzimanje i podpuno dobavljenâ vrsti u onom razmjeru stegne (ograniči), u kom se nalazi za odpremu sposobne robe nepotpuno nabavljenâ vrsti.

Ako nije inače pogodjeno, tad se ima pogodjena količina najednom predati, odnosno primiti.

§. 40.

»Pression dužice« i dužice za badnje. (Pressions- und Bottichholz.)

Pression-duga i duga za badnje ima po mogućnosti da bude ravna, te se imadu duge br. $\frac{1}{2}$, 1 i 2 za 3 cm. dulje nabavljati, nego što je obična bačvarska roba.

U svježem (sirovom) stanju mora iznašati debljina u glavi (Kopfstärke) kod dužica br. $\frac{1}{2}$, 1 i 2 bar 42 mm., a ona kod duga br. 2 do 6 bar 48 mm.

Pression-podnice Pressions-Boden) imadu se samo u broju $\frac{1}{2}$, 1 i 2 dobavljati i moraju bar 40 mm. na strani sljubi prema bieli (Weissfugenmitte) debele biti.

Dužice za badnje moraju biti ravno izradjene i na obim širokim stranama (Breitflächen) bez svake pogrješke, a u svježem

stanju moraju imati u sredini (Bauchstärke) barem debljinu od 52 mm.

§. 41.

Skart ili izmetak.

Kao skart ili izmetak smatra se, koli kod dužica toli kod podnica, prhko i natrulo drvo, nadalje srdce, biel, velika crvotocina, prodiruća zimotrenost ili crvljivost, prodiruća ili na obim stranam vidiva crvena ili biela trulež (Roth oder Wasserstreif) dvostrukogrbavo, poprieko ili koso tekuća pukotina, okomito se pružajuća pukotina u čelu (Kopfriss), koja $\frac{1}{10}$ duljine komada prekoračuje.

Nadalje se smatraju izmetkom komadi izpod minimalne debljine i širine, kao i takovi, koji kakovu drugu pogrešku glede dimenzija posjeduju.

Nadalje je kod dužica izmetak ona, koja ima granu u sredini ili na mjestu zareza za dno, i koja ima tup srh, ako isti $\frac{1}{2}$ širine dužice iznaša.

Kod podnica: grana na spoljašnjoj strani, pukotina na sljubi (Fuge) koja je preko $\frac{1}{10}$ širine podnice duboka, koja više od $\frac{1}{3}$ prave sljubi od strane bieli (effectiven Weissfugenmitte) iznaša.

Biel se trpi kod dužica i podnica, ako je komad na sljubi (Fuge) sa bieli tako tanko pokriven, da je zdravo izradit se imajuće drvo vidljivo, nadalje kod dužica ako se biel na čelu nalazi, a ne iznaša više od $\frac{1}{2}$ širine dužice.

§. 42.

Preslaganje (premetavanje).

Od kupea zahtjevano preslaganje obavlja se na trošak njegov.

Ali ako konstatovani izmetak ili manjak više od 4% ukupne količine iznaša, tad ima prodavaoc polovicu, a ako izmetak ili manjak na više od 8% dodje, sveukupne troškove sortiranja (razvrstanja) nositi.

Razvrstanje ima tekom 8 dana od adan predaje započeti, a ima se na svaki radni dan poprieko barem 2000 akova sortirati.

§. 43.

Splavljeni bačvarska roba.

Kupac dužan je samo onda preuzeti splavljenu bačvarsku robu, ake je prodavaoc izrično uvjetovao nabavu splavljenih robe.

Robi, koja je na skladištu ili u šumi samo poplavljena bila, ne može se kod preuzimanja prigovoriti.

§. 44.

Perioda proizvodjanja.

Ako nije inače pogodjeno, tad se može roba od zadnje godine t. j. takova, koja od zadnje sječe potiče, dobavljati.

Za proizvodnju jedne odpreme smije se i starija roba uzeti, ali ista mora ipak posebno složena biti.

Pod suhim drvetom razumjeva se ono, koje je bar za jednu godinu starije od onog zadnjogodišnje proizvodnje.

Francuzka dužica.

§. 45.

Obdjevanje.

Francuzke dužice moraju se u smjeru srčanih trakova kalati, na širokim strana sa nožem t. z. »makljom« obdjelati, a na sljubi sa bradvom (t. z. plankačom) pridjelati.

Materijal.

Ako nije kako drugče pogodjeno, smije se samo hrast (izuzevši hrast cer) izraditi.

§. 46.

Mjerilo.

Za mjerjenje (dimenzioniranje) francuzkih dužica imaju se upotrijebiti izključivo u Francuzkoj kod trgovine dugom uporabljene mjere.

Parižka mjera na palce, kod koje su 36 palea = 976 mm.

§. 47.

Duljina.

Tu vriede

dužice	podpuno	17—22"	dugačke	kao	18"	dugačke
"	"	22—28"	"	"	24"	"
"	"	28—34"	"	"	30"	"
"	"	34—40"	"	"	36"	"
"	"	40—46"	"	"	42"	"
"	"	46—52"	"	"	48"	"
"	"	52—58"	"	"	54"	"
"	"	58—64"	"	"	60"	"

Širina.

dužice	podpuno	2—3"	široke	kao	$\frac{2}{3}$ "	široke
"	"	3—4"	"	"	$\frac{3}{4}$ "	"
"	"	4—6"	"	"	$\frac{4}{6}$ "	"

Debljina.

dužice	podpuno	5—7"	debele	$\frac{5}{7}$	ili	$1\frac{1}{2}$ "	debele
"	"	7—9"	"	$\frac{7}{9}$	ili	$2\frac{2}{3}$ "	"
"	"	9—11"	"	$\frac{9}{11}$	ili	$5\frac{5}{6}$ "	"
"	"	11—14"	"	$\frac{11}{14}$	ili	1"	"
"	"	14—17"	"	$\frac{14}{17}$	ili	$1\frac{1}{4}$ "	"
"	"	17—20"	"	$\frac{17}{20}$	ili	$1\frac{1}{2}$ "	"

Naćin mjerenja

Mjerjenje preduzima se obzirom na duljinu na najkraćem, obzirom na širinu na nazužjem, a obzirom na debljinu na najtanjem mjestu.

§. 48.

Vrstnoća i razredjivanje (Qualität und Classirung).

Razlikuje se:

Monte (M.).

Skarton (S. S.).

Skarton za vatru (F. S. S.).

U monte broje se:

- a) sve duge koje su ravne, zdrave i bez pogreške;
- b) takove, koje imadu pukotine od zime, tragove crvene, crne ili biele truleži (Roth, Schwarz, oder Wasserstreifen) samo na jednoj širokoj strani ili na jednom čelu ili na jednoj sljubi;
- c) kod kojih nalazeće se grane ili narasla kora ne prodire kroz cielu debljinu dužice;
- d) jednom savijeni ili zaviti komadi, sa ne više od 4^{1/4} visine luka na svih 12 palaca duljine.
- e) nakrivljene duge, koje su, kad se polože na ravninu, najviše 1^{1/4} palca uvinute.
- f) komadi sa malom, ravnom pukotinom, koja nije više od jednog palca dugačka.

Skarton.

U skart se uvršćuju:

- a) dužice na kojima se pokazuje više nego jedna kod monte robe trpljena pogrieška;
- b) takove, koje imadu ravne pukotine dulje od jednog palca, ili kose pukotine;
- c) koje su dvaput zavite, koje su više nakrivljene ili grbave, nego je kod monte robe dozvoljeno;
- d) dužice sa skroz prodirućimi pogreškami (tragovi crvene, crne i biele truleži, grane, zimotrenost, urasle grane, rak) sa jednom velikom crvotočinom, ili sa najviše pet malih skroz prodirućih ili ne prodirućih rupica od crva, i napokon ,
- e) dužice, koje toliko bieli imadu, da je tim vrst od veće širine umjetno postignuta.

Skarton za vatru.

U skarton za vatru spadaju;

- a) prhke, trule, triput zavite duge;
- b) takove, sa više nego jednom skroz prodirućom crvotočinom, sa više od 5 malih skroz prodirućih rupica od crva, i napokon one, koje imadu više nego na polovici svoje površine tragove crvene crne ili biele truleži, koje kroz svu debljinu dužice prodiru.

§. 49.

Način prodaje.

Cena francuzkih dužica uvjetuje se redovito po 1000, $\frac{36}{1}$, $\frac{4}{6}$ monte robe.

Iznimno se trguje i po 1000, $\frac{36}{1}$, $\frac{4}{6}$ vergine.

U zadnjem slučaju se proizvod onako kako iz šume dolazi, samo po duljini, širini i debljini dimenzionira i smatra se obzirom na kakvoću kao jedna vrst.

§. 50.

Obična tržna jedinica.

Kod obćenite navadne prodaje po 1000 $\frac{31}{1}$, $\frac{4}{6}$ monte robe, obavlja se dimenzioniranje i razvrstavanje po propisu §. 46., 47. i 48.

Skarton se sa odbitkom od $33\frac{1}{3}\%$ prima kao monte, $\frac{3}{4}$ se odbitkom trećine na $\frac{4}{6}$ stavljaju.

Obzirom na aritmetičke redukcije duljina i debljina $\frac{3}{4}$ i $\frac{4}{6}$ montea i skartona vriede propisi §. 47.

Nuzgredne vrsti.

Kao nuzgredne vrsti trguju se:

a) $\frac{2}{3}$ vergine, t. j. 2 do 3 palca široka monte robe i skarton u jedan razred stavljeno — skarton za vatru je izključen.

Obzirom na debljinu vriedi ovdje:

$\frac{5}{9}$ kao $\frac{1}{2}$ palca debelo

$\frac{9}{14}$ » 1 » »

$\frac{14}{17}$ » $1\frac{1}{4}$ » »

$\frac{17}{21}$ » $1\frac{1}{2}$ » »

Cena se po 1000 $\frac{36}{1}$, $\frac{2}{3}$ ustanovljuje.

Skarton za vatru.

b) Skarton za vatru. Ovaj se obzirom na debljinu kao $\frac{2}{3}$ i $\frac{3}{6}$ razstavlja. Prodaja se redovito obavlja na 1000 $\frac{36}{1}$, $\frac{3}{1}$. Po dva komada $\frac{2}{3}$ vriede kao jedan $\frac{3}{6}$, $\frac{13}{16}$ duljina.

c) Vergine $\frac{13}{16}$, $\frac{3}{6}$ t. j monte i skartoni čine jedan razred — skarton za vatru je izključen.

Debljina se mjeri kao kod $\frac{2}{3}$.

Prodaja se obavlja na 1000 tekućih komada reduciranih na 1 palac debljine. Po dva komada $\frac{2}{3}$, vrijeđe kao jedan $\frac{3}{6}$.

Šimla (Spitzschindel).

d) Šimla »Spitzschindel« (scandole) jesu dužice izpod pet erteta debele, a široke od 2 do 6 palca.

Monte i skartoni tvore jedan razred, dočim je skarton za vatru izključen.

Prodaja obavlja se po 1000, $36\frac{2}{6}$.

Ako za nuzgredne vrsti nikakva cijena nije ustanovljena, tad se smatraju kod kupovanja izključenimi.

§. 52.

Nuzgredni popusti i nuzgredne povišice (Superrabatte und Superzuschläge).

Ako su nuzgredni popusti kod kratkih dužica, a nuzgredne povišice kod dugačkih dužica, pogodjene bez pobližjih oznaka, tad se iste protežu samo na $\frac{3}{4}$, $\frac{4}{6}$ montea a i skartona, a ne i na nuzgredne vrsti.

§. 53.

Jamstvo za širinu (Breitegarantie).

Ako je cijena pogodjena lih na jednu srednju popriječnu širinu, a nije naročito ustanovljeno, da dužice onu popriječnu širinu i faktično imati moraju, tad može prodavaoc svaki mogući manjak na širini ili dobavom razmjerno većeg broja dužica nadoknaditi, ili zahtjevati, da se taj manjak razmijernim odbitkom pogodjene cijene izjednači.

Ako nasuprot roba ima viška na širini, tad je kupac dužan, da dozvoli razmijernu poboljšicu na cijeni, ili se zadovoljiti odpremom razmijerno manjeg broja dužica.

Ako je pako pogodjeno, da dužice stanovitu minimalnu poprečnu širinu imati moraju, tada se samo po sebi razumije, da je prodavač dužan, da ove uvjete drži, i ne može u takovom slučaju za mogući višak na širini nikakvu naknadu od kupca zahtjevati.

Kod obračunavanja obzirom na zajamčene širine, ima se sa svakom kategorijom duljine posebno postupati.

§. 54.

Poboljšica (Nachbesserung).

Priredjivanje dužica na bolju kakvoću i mjeru dozvoljeno je samo u šumi.

§. 55.

Zimska doba sječe i izradjivanja (Wintercampagne).

Kao zimska doba sječe i izradjivanja vriedi doba od 1. listopada do konca svibnja.

§. 56.

Splavljanje i poplavljivanje (Triftung und Ueberschwemmung).

Splavljenе dužice mogu se samo dozvolom kupca odpremati.

Poplavom ili drugimi elementarnimi nesgodami poplavljene dužice, je su za odpremu sposobne.

§. 57.

Skartiranje i razlike kod preuzimanje.

Koli skartiranje t. j. razvrstavanje po kakvoći i dimenzijama kao i slaganje u hrpe od 200 do 600 komada, ima prodavaoc na vlastiti trošak obavljati.

Ako kupac skartiranju prigovori, imadu se pokusi (Stichproben) do najviše tri postotka predati se imajuće množine preduzeti. Troškove ovih pokusa nose obojica na polovicu. Daljnji pokusi (Stichproben) idu na trošak kupea.

Kod ovog iztraživanja označuje svaka stranka polovicu iztražit se imajućih dužica, te se ne imaju ustanoviti samo one na štetu kupca se pokazujuće pogreške skartiranja, nego i one, koje se na njegovu korist pokazuju.

Za onu, na štetu kupca pretičuću diferenciju, ima mu prodavaoc naknadu dati, odbiv dva postotka, koja prodavaocu kao trpljena pogreška pripadaju.

Nasuprot ne ima prodavaoc pravo na naknadu, ako bi predspomenuti pokusi njemu u prilog izpali.

Ako konačna razlika na štetu kupca pet postotaka prekoračuje, tada je ovlašten ponovno skartiranje zahtjevati, a prodavaoc dužan, da taj posao na svoj trošak tako obaviti dade, da u jednom danu ne manje od 20.000, a ne više od 50.000 komada na dan preskartira i složi.

Kupac ima pravo, da ovaj posao kroz svoje organe i na svoj trošak nadzire i kontrolira, jer ponovno skartiranoj robi ne može prigovoriti.

Ogrevna drva.

§. 58.

Kategorije. Sortiranje.

U trgovini se razlikuju splavljeni i nesplavljeni ogrevni drva.

Sortiranje obavlja se u tri razreda, a određivanje cene po prostornom (kubičnom) metru.

§. 59.

Nesplavljeni ogrevni drvo. Razredi.

I. razred »cjepanice«.

Cjepanice (I. razr.) moraju podpuno zdrave i ravne biti, te kod tvrdog drveta sasma u kori.

One sastoje iz trobridnih ili na pol razciepanih (polovice) komada, prve ne izpod ciepane širine od 16 cm. i kalane

debljine izpod 13 cm. (pod korom od brida do brida mjereno) a druge ne izpod 18 cm. razkalane širine.

Sve grane moraju posve gladko očišćene biti, i ne smije niti jedna grana promjer od 5 cm. prekoračiti.

Kod tvrdog drveta smije se u jednom komadu samo jedna, a kod mehkog najviše dve takove grane nalaziti.

II. razred »izmetak«.

Drugi razred sastoji iz zdravog do najviše $\frac{1}{20}$ svog objama natrulog drva.

Trobridni komadi moraju imati širinu na razciepanoj strani od bar 12 cm., debljine od bar 9 cm. (pod korom od jednog brida do drugog mjereno).

Polovice (Halbklüfte) moraju imati bar 13 cm. širine.

Dobro očišćene grane smiju se nalaziti na komadu.

Vrlo grbavi komadi, koji su na uštrb kod slaganja, je su izključeni.

III. razred »oblice« (Prügel).

Oblice ne smiju na tanjem kraju manje od 8 cm. promjera imati i smiju najviše 0·05 ovog objama zločeste i u raztvaranju biti.

Vrlo grbavi komadi, koji su na uštrb kod slaganja, jesu i ovdje izuzeti.

Sve ostale vrsti, koje ustanovam od napomenuta tri razreda ne odgovaraju, kao drvo panjeva, trulo drvo i trišće, netvore tržnu robu.

§. 60.

Splavljenog rjevno drvo. Razredi.

I. razr. »Cjepnice«.

Cjepnice moraju podpuno zdrave i ravne biti.

Trobridni komadi moraju širinu na razciepanoj strani od bar 14 cm. imati, debljinu bar 11 cm., a polovice bar 16 cm. Od svih grana moraju gladko očišćene biti i ne smije nijedna grana promjer od 5 cm. prekoračiti.

Kod tvrdog drya je jedna, kod mehkog najviše dve takove dozvoljene.

II. razr. »Izmetak«.

Drugi razred sastoji iz z d r a v o g do najviše $\frac{1}{2}$ objama natrulog drva.

Trobridni komadi moraju imati širinu na razciepanoj strani od bar 12 cm., debljinu od bar 9 cm. (pod korom od jednog do drugog brida mjereno).

Polovice moraju imati barem 13 cm. širine.

Od grana, koje se smiju na izmetku nalaziti, moraju biti ciepanice dobro očišćene.

III. razr. »Oblice« (Prügel).

Oblice ne smiju na tanjem kraju manje od 8 cm. promjera imati i smiju najviše 0·05 svog objama zločeste i u začetku raztvaranja biti.

Vrlo grbavi komadi, koji su kod slaganja na štetu, je su i ovdje izključeni.

Sve ostale vrsti, koje ustanovam predpomenutih trijuh razreda ne odgovaraju, kao drvo panjeva, trulo drvo i triše ne tvore tržnu robu.

§. 61.

Duljina i rez drveta.

Napomenuta tri odnosno šest razreda ogrievnog drva moraju imati jedan metar duljine i moraju biti na oba kraja piljena.

Može se i 80 i 60 cm. dugo drvo dobavljati, ako se to izrično po kupcu dozvoli, a ako ne, tad ima samo metar dugo drvo vriediti.

Kod 80 i 60 cm. dugog drvlja obavlja se preračunavanje po prostornom (kubičnom) metru na temelju cieleg metra.

§. 62.

Slaganje.

Slaganje svih vrstih ogrievnog drva obavlja se kod većih kupovanja i kod suhog drveta na najmanje 20 m. duge redove na obih strana sa složaji u križ (Kreuzstosse) u visini od 2·16 m. i to kompaktно sa čim moguće manje medjuprostora.

Na skladištima za prodaju, koja stoje pod tržno-redarstvenim nadzorom, ima se slaganje i u velikoj trgovini po propisu ministerialne odredbe od 13. VIII. 1877., R. G. Bl. Nr. 79., obavljati.

§. 63.

S u h o d r v o.

Kao suho drvo vriedi kod nesplavljenog drveta ono, koje je sjećeno godinu dana prije odpreme, tako da n. pr. drvo, koje se ima odpremati počam od srpnja 1893., mora biti sjećeno u sjećivoj periodi od 1. rujna 1891. do travnja 1892., ako se hoće, da kao suho drvo vriedi.

§. 64.

S j e č i v a p e r i o d a (Schlagcampagne).

Pod sjećnom campanjom (Schlagcampagne) razumjeva se razdobje, koje je za zimsku sjeću ustanovljeno, te sa mjesecom rujnom počima, a travnjem svršava.

§. 65.

Ljetna sjeća.

Ljeti sjećeno drvo može se samo onda odpremati, ako je to izrično rečeno, izuzevši splavljeni drvo, koje potiče redovito iz šuma visokog gorja, gdje je samo ljetna sjeća moguća.

**Drvo za proizvodnju ljuštrenog drva i celluloze
(Schleif- und Cellulosenholz).**

§. 66.

K a k v o ē a.

Pod tim se razumjeva drvo zdravo, ne oštećeno i ne vrlo granato drvo smreke (omorike), koje ne ima ni crvene ni biele truleži i kojemu vlakanca uslijed velike starosti ili pogibanja stabla, nisu postala krhkka ili se zagušila.

Stabla, koja imadu stare rane od zabiljivanja ili smola-
renja ili koja na popriekih rezovih uslijed ozleda preraslina
imadu, koja u srdeu ili na granama držećih se debla truleži
pokazuju, isto tako granati komadi drva, mogu se kod preuzi-
manja izključiti.

Minimalna i poprična debljina. Normalno drvo za lju-
štrenje i celulozu mora u vrhu bar 10 cm. promjera imati, a
u sredini mjereno poprično bar 15 cm. debelo biti.

Način prodaje.

Drvo se obieljeno i redovito dulje od 2 m. dugačke od-
prema, i na kubične metre proračunava.

Trupei se imadu, po duljini od pol do pol metra duljine
sortirani, predavati.

Debljina se u sredini u cielimi centimetri mjeri.

Jedan metar dugi komadi se u prostorne metre sa nad-
mjerom od 15 cm. slažu.

Ciena razumjeva se »netto Cassa«.

Splavljeni drvo.

Splavljeni drvo ima se u istih minimalnih dimenzija od-
premati, te se ima za probušenje (Lochung), u koliko ne ima
odgovarajuće veće duljine, stanoviti odbitak preuzeti.

Jelovo drvo.

Ako nije (omorika) smrjeka izrično pogodjena, tad proda-
vaoč može 15% kolikoće i jelovine odpremati.

Da li šume uplivaju na oborine?

Priobčio A. Benak.

(Svršetak).

Obazremo li se na izravnu ovisnost izmedju šume i oborinâ u pogledu mjestnih prilika i odnošaja povremene razdiobe potonjih, to bi na temelju literarnih radova Rittmayera i Lorenza morali crpsti to uvjerenje, da šuma nit u jednom nit u drugom praveu osobito ne upliva, buduć se prema odnosnim opažanjima izpostavlja, da na množinu i učestanje oborinâ upliva u glavnom samo gorje; nu ipak Lorenz drži, da šuma u podrednom stepenu na mjestnu porazdiobu oborinâ uplivati može.

Inimi je opažanji opet utvrđeno, da nije dojam šume na pojedine klimatičke elemente, koji se izmjenice odnose na oborine, toli neznatan, a da se ne bi i sa stanovišta teoretičnog ovo uplivanje priznati moglo

Budnjim okom promatranja moglo bi se to bolje opaziti, te bi u tu svrhu valjalo naročito ustanovljivati broj oborinâ, a ne samo broj danâ na koje se oborine spuštaju, i tako bi ustanovili zbiljno učestanje oborinâ.

Po ratarstvo je pako od osobite važnosti broj oborina.

Djelovanje šumovitih predjela na množinu i učestanje oborinâ izražava se i u tom, što šuma znatne množine sniega u sebi izdašno pohranjuje i dulje zadržaje, nego li otvoreno polje, a dok je u kojem predjelu mnogo sniega nestalno je vrieme, koje više nagnije na oborine.

Prednavedene okolnosti, kao: uzdušna elektriciteta, množina uzdušnih prašnih drobnica i t. d., od zamašaja su po condensaciju vodenih para, što se opetovno napominje, buduć već male promjene ovih činbenika imadu veliko djelovanje. Neki motrioci smatraju obratno condensaciju vodenih para atmosfere, kao neposredni začetak uzdušne elektricitete, akoprem je primjerice dokazano, da kod tropskih olu a na Cubi, usuprot vrlo izdašnih oborina, ipak su električni pojavi riedki.

Široke su rieke u stanju oluje za sparna vremena razluti s razloga, što je uzduh nad vodom hladniji i jer se spušta dole, dočim daljnje postojanje nevremena iziskuje strujanje uzduha u vis. Slično se svojstvo ni šumi zanijekati ne može. Za vrućih ljetnih dana uzduh se nad šumom spušta, što je također opažanji utvrđeno.

Rieke i bregovi privlače po Börnsteinu oluju, a zatim oblake zadržavaju i prijeće u dalnjem gibanju, što on pripisuje strujućem uzduhu povrh i krajem riekâ, a dr. Schmidt elektro-statičkoj sili privlačivosti medju elektricitetom oblakâ i elektricitete, koja kroz oblake u vlažno tlo prodire.

Ovaj upliv, koji je priznat riekama i gorama, mora se priznati i šumama, a naročito onima u gorju.

Po većini dosadašnjih opažanja vrhu odnošaja kiše, ustavljene su velike nepravilnosti i razlike kod sasma blizu ležećih kišomjernih postaja, do 16% gledom na množine oborin, a te se razlike tumače manjkavošću sprava za opažanje rabiljenih i njihovih namještaja.

Budući se ipak na kišomjernim podatcima osnivajući neki negativni zaključci polučiše, to pisac navadja i one, koji govore u prilog djelovanja šume na množinu oborinâ.

Primjerice, ako se šuma u kojem šumovitom području sajče i izkrči, ter tlo poljodjelstvu (ratarstvu) namijeni, ili takovo sterilno ostane, ter opet naknadno djelomice i postupice pošumljuje, to se tada zbivaju znatne promjene gledom na oborine, što je jur dokazano iztraživanji Blauforda u Indiji. Za dobe, dok se je stanovito područje pošumljivalo, kiša je učestala do 12% i preko 12% prosječne množine, dočim se je u okolišu šume umanjila za nekoliko postotaka. Može se predmievati, da su razne obćenite okolnosti obzirom na razdiobu kiše, koje ne stoje u savezu sa odnošajima šume, uzrok kom spomenutih pojava, no dokazano je ipak, da su ostali predjeli od pošumljujućeg se područja i okoliša mu odaljeniji, u tom smjeru od stanovite stalnosti, dočim se umnažanje kiše odnosi samo na pošumljujuće se područje.

Ovaj posljedak svakako vojuje u prilog upliva šumâ, a naročito u toplijim predjelima, prem se mogu tomu mnogi pri-govori a naročito taj staviti, da ako i je šuma sasjećena i iz-krčena, to je ipak tlo kultivirano; da njeki ostatci šume bar povremeno postoje, dočim da je i neobradjeno tlo, na brzo, i bujno divljom vegetatiom zaraslo.

Uza sve to vriedi ipak staro izkustvo, da je više i jačih oborina u blizini šumâ, a sa krčenjem istih manje, što je u ostalom i Woeikof povodom krčenja šumâ na malajskim oto-cima opazio, a opazio je to u Njemačkoj i Mütrich po-vodom pošumljenja lüneburške ledine.

U mnogom je pogledu nedvojbeno pozitivno utvrđeno dje-lovanje šume na oborine, koje se još ne mijere.

K ovim oborinama, kako je jur spomenuto ubraja se: rosa, mraz, poledica, inje, magla, kitina.

Kako ove oborine postaju po dosadašnjim nazorima, — koji su od važnosti po prosudjivanje razloga, po kojima dje-luje šuma na postojanje istih — obrazlaže pisac u sledеćem :

Ako bi se zemaljska površina i na njoj se nalazeća tje-leša ohladila na toliko, da je u nadvisujućoj naslagi (vrsti) uz-duha uzsliedilo rošće, t. j. da je nastupila condensacija, to bi se tada na dotična tjelesa oborina condensirane vode spustila.

Nalazi li se rošće nad ledištem, to sledi vodenasta obo-rina u kapljicama, naime rosa; ako je pako rošće izpod le-dišta, to prelazi voda u ledec, kao mraz, koji može nastati i i smrznućem rose. Nastup condensacije ovisi osim temperature još i od drugih upliva, naročito od vrstih prašnih drobnica. Buduć se temperatura, nad tjelesima se vitlajuće naslage uz-duha, povisuje prama gore do stanovite medje, to će se ta naslaga, u kojoj se condensacija pojavljuje, nalaziti u nezna-noj visini.

Umanjenje temperature prijeći se uslijed condensacijom slobodne topline, kao i nakon postignuća rošća uslijed uma-njenja izparivanja, koje do te točke ohladjenje pospješuje, tako, da postojanje rose i mraza u većim bar količinama neuzslijednje.

Potonja se okolnost temelji i na tom, da nuždne vodene pare za tvorbu rose i mraza, sigurno iz tla i po transpirirajućem bilju postaju, kako je to iztraživanjima utvrđeno.

Ipak ova množina vode, absolutno uzeta, nije ipak osobito obilna.

Dizanjem zračnih struja uzdiže se vlaga tla zimi uvek, a ljeti po noći iz dubljih slojeva u više, i sleže se kao rosa. Tim se povodom nadzemnoj tvorbi rose oduzimlje vodena para, dočim se gornji slojevi tla mogu i za dobe suše trajno izparivati.

Tvorbi rose i mraza su dosliedno uvjetom nezapričena iztruvanja, što se naročito po noći zbiva, kad se ohladi tlo i bilje, kojim je tlo obrasio.

Buduće se izstrujavanje zakrošnjivanjem preprečuje, a ohlađenje dovodnjom toplijeg uzduha usporuje, to se na zastrtim površinama (oblacima, šumom) kao i pri vjetru, tvorba rose i mraza otegočuje, pače i onemogućuje.

Po vanjštini slično i rosi i mrazu, ipak po inom začetku, postaje znojenje i inje. Znojenje (Beschlag) se tvori na nadzemnim tjelesima, ako se ista u toliko nad ledištem ohlade, da toplij, vlažniji uzduh, koji se dotičnoj okolici vjetrom dopiruje, na istima vodenu paru condensira i u vodenastu oborinu pretvara; ako su pako ta tjelesa ohladjena do ledišta, ili izpod ledišta, to se izlučuje vodena para kao led, tvoreći inje.

Potonje postaje i uslijed oborine vodenih kapljica kod 2° od 3° temperature pa do 10° izpod ledišta, pače i 15° , ili uslijed u uzduhu lebdećih ledaca leda, koji se na tjelesa spuštaju. Sukobe li se vodene kapljice sa takovim krutim tjelesima, kojih je temperatura izpod ledišta, to se takova smrznu kao obični led.

Inje postaje za to često od množine ledaca i komada amorf-noga leda, ter se može, obzirom na dulje vrieme dovadjane krute, tekuće ili plinate forme vode, u znatnim množinama, pojaviti.

Buduć je tvorba inja neodvisna od dobe dana, a ne kao što je obični mraz ograničen na dobu izstrujavanja, za to je inje i od osobite važnosti.

Inju je srodná kitina i poledica.

Ako je naime temperatura u zraku lebdećih vodenih kapljica sasvim malo izpod ledišta i takove se prije smrznuća prostru po tjelesima od isto takove temperature, to se tada takova tjelesa ledenom korom prevuku.

Vodene su kapljice tada obično veće od običnih kapljica magle, i uzsljedaju poput fine kiše, tvoreći značajni oblik oborinâ kondensirane vodene pare. Uzsljedi li ova tvorba leda po pustom tlu, to se tada ista zove poledica, a ako se ista po predmetima u uzduhu stršećima slegne, to se ta kora zove kitina, koja, ako li učesta, može biti po šume od velike štete.

Opisanim ovim oborinama, koje se ne mijere, pisac još njekoje vrsti ubraja. Možemo bo pojam atmosferske oborine još u toliko proširiti, što ne samo izvanske, po tjelesima vidljive oblike condensacije vodene pare u krutom ili tekućem stanju spoznajemo, nego što ih smatramo kao oborinu svako primanje i uzdržavanje vode iz uzduha — u obliku bud plinovitom, bud krutom ili tekućem — po zemaljskoj površini i tjelesima, koja istu zastiru. U svim oblicima je ovo uzdržavanje vode samo prolazno.

U istim tvori se na površini krutih tjelesa stalno sgusnuće plinova (adsorpcija), koji stepen zqusnuća ovisi od vrsti tjelesâ, kao i od afinitete (srodne snage raznih počela) spram plinom, od stanja okolišne atmosfere, koja se pogledom na vodenu paru, kao hygroscopicitet označuje.

Čim su površine, na stanovitom okolišu se nalazećih tjelesa veće, i čim su one hygroskopičnije, tim su i veće množine oborina nastale adsorpcijom.

Ako je pako pri pustom tlu i ostalih nizkih — prizemnih oblika vegetacie i onih gole i glatke kore, ova veličina adsorpcije možda relativno i neznatna, to se naročito bez sumnje šumovite površine iztiču osobitom sposobnošću adsorpcije.

Osim ove adsorpcije vodenih para primaju tjelesa kroz šupljinice (pore) i u obće uslijed šupljikavog svojstva, već condensiranu vodu u obliku najsitnijih kapljica magle tada, kada se tjelesa u takovoj naslagi magle nalaze, ma condensacija vodene pare na licu mjesta uzslijedila, ili se magla strujanjem uzduha privela, t. j. ma se condensacija vodenc pare na drugom mjestu jur zbila.

Upijanje tekuće vode ne mora uzslijediti samo vidljivom izvanjskom oborinom, jer ako takova i uzsliedi, to odmah nastupajuće izparivanje kadro je istu nevidljivom učiniti. U šupljinama tjelesâ, koje su napunjene sa zasićenim uzduhom, ne može idašno izparivanje nastati, već lih samo neznatno.

Ako je condensacija jaka, to sledi i upijanje vidljive oborine uslied rose ili znojenja.

Rošenje ipak ne samo da s predopisanog razloga, uslijed condensacije topnjeg vlažnog uzduha na hladnim tjelesima eventualno i prenasićenog uzduha, uzslieduje, već uzsliediti može i tada, ako se hladni uzduh pun kapljicâ magle, sukobi baš i sa topnjima predmetima, koji ipak nisu u stanju svojom toplinom prihvataćene kapljice izpariti, jer se iste neprestano na temperaturu magle ohladjuju.

Znojenje postaje u tom slučaju mehaničkim načinom, a ovaj oblik nastaje po šumama često u znatnim množinama, naročito u okolicama, gdje ima mnogo potoka i rieka, te povremeno se za takove površine može pače i mjeriti.

Razne oblike oborina, koje se mjeriti ne mogu, mogli bi obzirom na njihovo postajanje, ovako razvrstati:

I. Koje potječu od tla ili transpirirajućeg rašća i bilja stanovite okolice, ili vjetrom pridošle plinovite ili condensirane vode, koja se na površini tjelesâ zadrži, ili kroz pore i šupljine tjelesa (drvća, tla, naslage i pokrova tla) upija.

1. Ako je privredna voda plinovita, ter se sa površinom tjelesa uslijed sgusnuća spaja, to nastaje: adsorpcija (hydroscopicitaet).

2. Ako je već privedena voda do kapljicâ condensirana, uslijed porâ i šupljinâ tjelesâ i njihovih površina upita, to nastaje: *upijanje* (*Aufsaugung*).

II. Oborine tvoreća voda dolazi u glavnom iz tla i transpirajućeg rašća same okolice. Nastupa bo condensacija na površini uslijed izstrujavanja ohladjenih predmeta, što se naročito opaža na strani kamo vjetar piri (*Leeseite*).

1. Ako je rosište nad ledištem, nastaje: *rosa*.

2. Ako je rosište pod ledištem, nastaje: *prizemni mraz*.

III. Oborine tvoreća voda privadja se dotičnoj okolici uslijed strujanja uzduha. Nastaje bo oborina po površini tjelesa, što se naročito opaža na strani, odkud vjetar piri (*Luv-seite*), i to:

1. Ako je rosište i temperatura tjelesâ nad ledištem, naime:

a) uslijed condensacije vlažnijeg, toplijeg uzduha na hladnjim tjelesima, ili uslijed prenasićenog uzduha na jednako toplim tjelesima, što se označuje: *kondenzirajućim znojenjem*.

b) Uslijed jednostavnog upijanja u magli kondensirane vode po tjelesima, što se nazivlje: *mehaničko znojenje*.

2. Ako je rosište i temperatura tjelesâ izpod ledišta, to nastaje:

a) pri visokoj studeni uslijed izravne condensacije (*Sublimation*) vodene pare atmosferske: *uzdušna smrzlavica* (*Luftreif*).

b) uslijed ledaca leda, koji u uzduhu lebde i tjelesâ se prihvate: *inje*.

c) uslijed vodenih kapljica, koje se ohlade na tjelesima izpod ledišta; *amorfno inje* (*Duft*).

3. Ako je rosište blizu ledišta i ako je temperatura tjelesa izpod ledišta, to uslijed smrzavanja malih lebdećih vodenih kapljica, kojih je temperatura malo iznad ili izpod ledišta, nastupa: *poledica i kitina*.

Znoj i rosa može se i smrznuti, ter u secundarnom obliku preći u mraz i poledicu.

Ovi pojedini oblici mogu nastupiti i u smjesi, što se naročito može slučiti pri rosi i znojenju (Condensationsbeschlag), ter pri mrazu i inju.

Iz navedenog proističu stanovite protimbe gledom na vrst i množinu ovih oborinâ.

Ovakovih oborinâ ima mnogo više u šumovitim krajevih, nego krajevih u kojih šumâ skoro ni ne ima.

Veličinu adsorpcije vodené pare površinâ šumom zastrtih, — kako je to jur za oblike tih vrsti oborina iztaknuto — ne postizava ni jedna ina vrst pokrova tla. Ne samo da i samo fiskalno svojstvo šumskog tla adsorpciju umnaža, već se ista i prizemnom vegetacijom i nadraslim šumskim dračem u obilnoj mjeri povisuje.

Već pri opisu meteorologičkog elementa uzdušne vlage istaknuta je zamašnost ovog činbenika, te bi se točnimi iztraživanji mnoge prividne protimbe objasniti mogle. Isto vrijedi i za upijanje maglovititih kapljica kroz šupljine tjelesâ, koje bi u stanovitom vremenu takodjer od zamašnosnosti biti moglo.

Adsorpcija i upijanje će se naročito u šumama obilno tada pojavljivati, ako na pustom okolišu padne rosa ili mraz, naročito dakle noću.

Rosa može nastajati u svako doba dana, a naročito tada, ako postoji stanoviti odnošaj izmedju stanja vlage adsorbirajućih površina (relativno suhih) i relativnog stupnja vlage uzduha (visoki stupanj vlage), što se u predvečerje svakako ponajviše dogadja.

Primjerice se je izpostavilo u predgorju Karpatâ a u području četinjače, da se ponajviše zbija umanjivanje uzdušne vlage uslijed šume tada, kad je relativni postotak vlage u uzduhu blizu rosišta. Zato je i umjestno mnjenje, da se oko tjelesâ (drveća) prostire zastor condensirane magle, buduć je substancija šume (tlo i vegetacija) dosta često hladnija od okolnog uzduha, koji zastor omogućuje upijanje vodenih kapljica kroz šupljine tjelesâ.

Ovako je moguće šumi danomice iz neizerpive zalihe uzduha bar djelomice potrebnu vlagu namicati, koju usporenim

ishlapljivanjem, za sušje doba dana, u prilog šumskog uzduha uzdržava.

Rosa i mraz poradi zakrošnjivanja tla u šumi se riedko pojavljuje, buduć se tu izstrujavanja vrlo oteščavaju i umanjuju.

Ali se zato tim izdašnije i obilnije rosa i mraz na svim šumskim čistinama i progalinama, kao i u okolišu šume, radja, buduć su tu veći extremi temperature i pošto šuma vlagu uzduha povisuje.

Od ukupnih oborina odpada po Wollny-u na rosu samo do 3·23%, i s toga on smatra rosu od neznatne važnosti po samu vegetaciju.

Ipak nastaje pitanje, da li upliva za dobe suše množina rose, koja se blizinom šume umnožava, na vegetaciju otvorenog polja.

Po šumu može biti umanjivanje rose i mraza u samoj sastojini, bez svake važnosti.

Ponajviše je upadno mjestno umnažanje oborinâ, uslijed šume obzirom na oba oblika rošenja, naime inja i kitine, ter je razumljivo, da u tom pogledu svaka ina vegetacija zaostaje. Šumska vegetacija dosije visoko u uzdušište i tvori gustu mrežu površinâ, na kojima se vodena para vjetrom dognana kao znoj ili kao ledčasto inje condensira ili koje površine, kapljice vjetrom donašane od razne veličine primaju, tvoreći kitinu i amorfno inje.

Kako je jur spomenuto, condenzirajuće znojenje nastaje rijedko u izdašnim kolikoćama, pošto nastupajuća toplina tjelesa u skoro condensaciju osujeće, akoprem hladno izparivanje uzporuje ugrijavanje. Uvjeti su tomu nastajanju dakle rijedki.

Jako condensirajuće znojenje može nastati, ako je uzduh prenasićen sa vodenom parom, što se naročito tada slučuje, ako je broj prašnih drobnica vrlo malen, tako, da na svakom krutom tielu, preko kojeg uzduh struji, condensacija nastaje.

Zajedno sa rosom nastaje u šumi često condensirajuće znojenje, i tako se razjašnjuje česta i vrlo obilata »rosa«, koja se

pojavljuje po šumskim progalinama i putevima. Pošto je izstruvanje na ovakovima površinama — kako je jur spomenuto — vrlo izdašno, i pošto se tvorba rose u obće pospješuje, to se takovim površinama naročito tada, ako iste ne leže na podnožju već po stranama šume, iz sastojine stalno privadja toplij i vlažni uzduh, koji jedan dio vodenih para donaša kao znojenje, naročito u prilog rosi, koja postaje od vlage tla.

Mehaničko znojenje može pod povoljnima okolnostima tako znamenito biti, da se može i mjeriti.

Blizina rijekâ pospješuje tvorbu magle, a takova se na daleko širi, ter luhkim vjetrom raspirivana, znatne množine vode sa sobom nosi, koje šuma ustaviti može i pretvoriti u oborinu (pljusak od kapljica najmanje 1 mm. promjera, ne daje po kubičnom metru više od 10 g. vode, dočim jedan kubični metar sa vodenim parama nasićenog uzduha pri 15° C. daje po prilici 13 g. vode. Po crticama iz meteorologije od Otona Kučere, od g. 1897., jedan kubični metar u svom objamu drži pri 0° C. najviše 4·9 grama, kod 10° najviše 9·3 grama, kod 20° najviše 17·2 grama vodene pare), ter pošto je u takovom slučaju tlo u otvorenom polju samo malo vlažno, tvore se u šumi kaljuže, te bi se mogla ombrometrom ustanoviti izdašna kolikoća oborine. Snažnije ovlaženje slučuje se i na svježe prorahljenom tlu, nedvojbeno poradi izdašnog ugrijanja).

Slično se odnosi i inje, kojeg je množina često toli znatna, da ako nastane na prječac i u brzo, da bude u sastojini tlo, poput guste naslage sniega injem posuto. Inje bo učestava, i zato je i od veće važnosti.

Inje se pojavljuje u smjesi i sa mrazom, kao i rosa u smjesi sa znojenjem po šumskim čistinama, ter se često očituje u izdašnim kolikoćama »mraza».

Relativno redje, nu kvantitativno izdašnije, pojavljuje se i kitina.

Po prednavedenim opažanjima dolazimo o uplivu šume na mjestnu i povremenu porazdjelbu oborinâ, do zaključka:

1. Obzirom na sadanje stanje meteorologičke znanosti u obće, osvrtom na relativno maleni broj učinjenih opažanja, dje-

lomičnu manjkavost uvedenih načina iztraživanja, i u tu svrhu upotrebljenih aparata i instrumenata, ne može se stvoriti sjeguran zaključak vrhu upliva šume na mjestne i povremene porazdjelbe oborinâ.

2. Obzirom na predležeće teoretičke a djelomice pokusi utvrđene činjenice odnošaja šumâ spram meteorologičnim elementom, veoma je vjerojatno, da šume na mjestne i povremene porazdjelbe mjerećih se oborinâ stranom pozitivno, stranom negativno djeluju, što ovisi o raznom području i okolišu šuma.

3. Umnožavanje oborinâ, koje se ne mijere, očito je u šumskom području bez svake sumuje.

4. Šuma bi mogla pomažati oborine pojedinog područja u ukupnoj kolikoći, buduć šuma vjerojatno ne samo iz mjestnih, već iz obćenitih uzdušnih struja oborine umnaža, koje bi zračne struje inače u drugo područje odniele.

Obćeniti uspjesi mogli bi se polučiti u tom pogledu ne samo radom pojedinih šumsko-meteoroložkih postaja, već medju sobnim radom svih meteoroložkih postaja, jer je već vrieme, da se pitanje o šumskoj klimi jednom temeljito prouči, pa ma i desetak godinâ tomu se radu posvetilo, što bi svakako u mnogomu pogledu i meteoroložkoj znanosti samoj u prilog bilo.

Pisac pod konac sudi, da bi se zbiljni napredak u tom pitanju polučiti mogao samo tada, ako bi se na temelju internacionalnog ujedinjenja ustrojila odgovarajuća tomu, a u sistematicnoj svezi stojeća, pokusna područja za pojedina organizovana opažanja, i ako bi se ova opažanja protezala na iztraživanje što više meteorologičkih elemenata i njihovih činbenika.

Ovakove bo postaje ne bi bile jednostranog značaja, već bi podjedno riješenje obćenitih meteorologičkih pitanja podupirale i omogućivale. Internacionalmi dogovori imao bi uzslijediti izbor u istinu sposobnih područja za ove pokuse, a nuždne u tu svrhu žrtve, kojih radi naročito ova iztraživanja žalivože u obće hramlju i zapinju, doprinašati bi imale državne i ine u zemlji postojeće javne i privatne uredbe, zavodi i vlastelinstva.

Završujući ovu svoju raspravu, primjećuje pisac, da bi se tako isto mogla preduzeti i iztraživanja po gospodarima i šumarima, posebno i samostalno, i za oborine, koje se još ne mijere.

O unovčivosti hrastovih izvala u šumama brodske imovne obćine.

Obazriev se na razdoblje od pet zadnjih godina incl. (1894.—1898.) opaziti ćemo, da se je prodajom za 5029 komada — bilo što sirovih, bilo sasma, ili samo na polak osušenih — vjetrom izvalitih hrastova u šumama rečene imov. obćine postigla svota od 60.241 for. 90 nč.

Uzev u obzir poprečno dobivenu svotu za pojedino stablo u tome petgodišnjem razdoblju sa 12 for. 04 nč., ili kad bijaše u god. 1897. najveća, sa 14 for. 24 nč., doći ćemo do zaključka, da je ta svota premalena usporediv ju s onom, koja se za stojće zdrave hrastove (petero i osmero struko) kod rečene imovne obćine putem veleprodaja postizava.

Sasma je naravno, da ne će ni jedan kupac za posve ili na polak suh i na više komada izprebijan hrast toliko, kao za zeleni ponosno stojeći, odnosno zdravi platiti.

Procjenbena vriednost tih 5029 stabala ipak je za svotu od 16.203 for. 16 nč., dakle za 37.13º nadbijena.

Da je procjena, ma i kod takovih loših stabala, za toliko nadbijena uzrok je, što je dosta stabala bilo prodano uslied nastale veće potražbe na drvu, ili, iz pretjeranog svojeglavog natjecanja samih dražbatelja, čak za 6 i 8 puta više, nego što je procjena iznašala, ali dakako na štetu dotičnoga kupca. — To je tada sasma naravno, da se je uslied natjecanja pretjeranih dražbatelja mogla za 1 m³ gradje postići svota poprečno od 14 for. 14 nč., što je svakako preplaćeno s razloga, što se je po najnovijem povišenom cieniku brod. imov. obćine plaća za I. razr. šum. vried. do 80. cm. promjera 12 for. 70 nč., a za II. razr.

17 for. 20 nč., doćim po starom cieniku nije niti I. razr. preko 100 cmt. promjera više stajao od 14 for. po 1 m³ stojećih zelenih hrastova opredieljenih za veleprodaju.

Ove se izvale prodavahu stablimično, a dostalci istih bijahu sami domaći šumski trgovci, obrtnici i imućniji seljaci.

Trgovci i obrtnici (većinom bačvari) izradiše ove hrastove izvale na raznovrstne dužice, a kolari na raznu kolarsku robu. Domaći obrtnici upotriebiše i manje vriednije komade, od kojih načiniše dužice za pekmezarsku burad, dužice za škafove, kablove, manju rakijsku burad i t. d., a seljaci si načiniše stupova i tačaka za ogradjivanje svoga posjeda.

Priležeći nam izkaz jasnije predočuje unovčivost izvala, za razdobje od pet godinah u šumama rečene imovne obćine.

Broj stabala	Gradje	Goriva	Procijenjena vriednost		Dostalna svota		Poprečno stoji stablo		Poprečno stoji 1 m ³ gradje		U godini i šumariji
			m ³	p. m.	for.	nč.	for.	nč.	for.	nč.	
764	494.47	4160	6912	76	9125	68	11	95	13	40	1894. II., III., IV., V.
1228	746.20	7158.8	11580	59	13851	—	11	28	12	62	1895. II., III., IV., V.
1056	525.46	5461.1	7333	56	10911	01	10	33	14	52	1896. II., III., IV., V.
956	584.36	5017	8185	73	13613	65	14	24	18	14	1897. II., III., IV., V.
1025	688.92	5737.3	10041	10	12740	56	12	42	13	35	1898. II., III., IV., V.
5029	3039.41	27534.2	43638	74	60241	90	12	47	14	38	Ukupno.

Iz priležećeg izkaza moći ćemo zaključiti, kakovi su u tom petgodišnjem razdoblju klimatički odnosađi vladali, ako pogledamo množinu godimice vjetrom porušenih hrastova, a na drugom opet mjestu kakove su pojedinih godina novčane prilike bile, odnosno kako je koje godine potražba na robi od izvala izradjivanoj bila, i to iz postignutih visokih ili nizkih iznosa za pojedino stablo ili 1 m³ gradje.

Glede samog ogrievnog drva možemo reći, da se je vrlo jeftino prodavalо (p. m. po 60 nč.), jer i onako stari hrastovi malo dobrih ogranača imadu, a k tome još onako suhi kad padnu na zemlju skrše se na mnogo i mnogo malih komadića, koje reće nitko za male, a kamo li za veće novce, da kupi.

Obzirom na to, da se ovim načinom unovčivanja svojih prestarih šuma, ne mogu novčane prilike brodske imov. obćine (na kojima doduše ne oskudieva) u mnogom povećati, nego da padom koli na kvalitetu toli i na kvantitetu svojih šuma ne će ni onaj već i tako mali kamatnjak dobivati; došlo je na prvom mjestu pitanje o unovčivosti suhareva na red, kojih i onako prekobroj imade; a tada će doći na red postepeno za sjeću prezrele sastojine, kojih još ova imovna obćina ima u vrednosti od 19,445.593 for.

O pozka uredničtva. Ni najmanje se ne čudimo, da su pojedini dražbatelji nekoji puta u tolikoj mjeri procjenu nadbili, tako, da je konačno procjenbena vrednost ovih stabala nadbita za 37·13%. Uzrok tomu može ležati samo u prenizkoj kvantitativnoj, a možda i kvalitativnoj procjeni. Ne obaziruć se na potonju, moramo glede prve reći, da je valjda primitivnim ocularnim načinom provedena, što najbolje dokazuje izkazana drvna gromada, koja mora da je doleko prenizko procjenjena. Polag gornje skrižaljke iznosi množina ogrieva 27534 prostorna metra ili reducirajuć isto (sa 0·6) u svem 16520 m^3 , dakle ukupna drvna gromada tih 5029 stabala iznosi 3039 m^3 gradje $+ 16520\text{ m}^3$ ogrieva = 19559 m^3 . Polag ove procjene imalo bi pojedino stablo samo $19559 : 5039 = 3\cdot88\text{ m}^3$, što je bezuvjetno premalo, kako će moći svaki potvrditi, koji te šume ikoliko samo pozna. Svakako valja način procjene promjeniti.

LISTAK.

Osobne viesti.

Imenovanja odnosno promaknuća. Ban kraljevina Hrvatske, Slavonije i Dalmacije obnašao je imenovati: šumarskoga pristava imov. obćine otočke Ferdu Brodskoga kot. šumarom iste imov. obćine sa sustavnimi berivi; šumara-procenitelja otočke imovne, Franju Althaleru obćine nadšumarom-proceniteljem iste imovne obćine sa sustavnimi berivi; nadalje premjestiti: šum. vježbenika kod kr. žup. oblasti u Zagrebu Dinka Blažića kr. kot. oblasti u Sisak i šum. vježbenika kod kr. žup. oblasti u Ogulinu Vinka Pačnika kr. žup. oblasti u Zagrebu.

Kr. ugar. ministar za poljodjelstvo obnašao je u području kr. šum. ravnateljstva u Zagrebu imenovati: kr. šum. kandidatom u 3. stepenu XI. plaćevnog razreda šumarskog pristava kod šumarskog odsječa bos. herceg. zemalj. vlade Josipa W a s z n e r a, a privremenim kr. šum. vježbenikom svršenoga slušatelja šumar. akademije Josipa K l a u s m a n n a; nadalje promaknuti: kr. nadšumara Vladimira V a s i l i e v i ĉ a u 1. stepenu IX. plaćevnog razreda.

Družtvene viesti.

Zapisnik sjednice upravljaljućeg odbora hrv.-slav. šumarskog družtva, obdržavane dne 17. kolovoza 1899. u Zagrebu u družtvenih prostorijah pod predsjedanjem predsjednika presv. g. Marka grofa Bombellet-a, te u prisutnosti I. družtv. podpredsjednika Vel. g. F. Zikmundovsky-a, te p. n. gg. družtvenih odbornika H. Grunda, R. Fischbacha, E. Rosipala, B. Hajeka, D. Laksara, Ivana Partaša i tajnika A. Borošića.

P r e d m e t i v i e č a n j a :

1. Čitanje zapisnika minule sjednice.

Nakon pročitanja bude zapisnik bez primjetbe ovjerovljen po p. n. gg. odbornicima R. Fischbachu i I. Partašu.

2. Razprava glede olakšavanja ovogodišnje glavne družtvene skupštine. Tajnik čita dopis gosp. ureda otočke im. obćine od 10./VIII. 1899. kojim isti predlaže, da se ovogodišnji izlet skupštinara poduzme u šume Prej. kneza Thurn i Taxisa ili na Sljeme, te da se pregleda novosagrađena parna pilana tvrdke sociétē d' importation de Chêne u Kustošijama blizu Zagreba.

Obzirom na to, da je uprav. odbor i sam na toj pomišljao, da se sa ovogodišnjom glavnom skupštinom spoji izlet u obližnje šume zaključuje, da se isti preduzme u šume Prejasnoga kneza Thurn i Taxisa kod Lekenika a podjedno da se pregleda novosagrađena šumska željeznica u susjednoj šumi Turopoljskom lugu.

Na dan pako skupštine neka se pregleda pilana tvrdke sociétē d' importation de chêne u Kustošijama.

Nadalje zaključuje upravljaljući odbor, da se skupština obdržava na 8. listopada t. g. prije podne, a napred spomenuti izlet, da se preduzme na 9. listopada. Podjedno se poziva družtvena uprava da glede toga daljnje nuždne korake preduzme.

3. Pretres družtvenog proračuna za g. 1900.

Družtveni tajnik predlaže sastavljeni proračun za g. 1900.

Nakon svestranog pretresa bude proračun za g. 1900. ustanovljen sa prihodom 17.693 for., i razhodom od 8520 for., te bude zaključeno, da se isti u budućem broju „Šum. lista“ otisne.

4. Rješenje tekućih predmeta.

Društveni tajnik čita društvenom predsjedničtvu stigavše dostavke:

1. Odpis kr. zem. vlade, odjela za unutarnje poslove, od 23./III. 1899. br. 18.950. glede imenovanja povjerenika za viši državni izpit za samostalno vodjenje šumskog gospodarstva, uzsliedivšeg na predlog hrv.-slav. šumarskog društva.

2. Odpis kr. zem. vlade, odjela za unutarnje poslove, od 28./4. 1899. br. 22.187., kojim se priobćuje, da je na predloženu predstavku društvenog predsjedničtva doznačena najamnina za prostorije šumarske akademije za mjesec rujan 1898. u iznosu od 166 for. 66 nč.

3. Odpis kr. zem. vlade, odjela za unutarnje poslove, od 23. srpnja 1899. broj 46.748, kojim se hrv.-slav. šumarsko društvo pozivlje na sudjelovanje kod svjetske izložbe u Parizu, koja će se obdržavati g. 1900.

4. Odpis kr. zem. vlade, odjela za unutarnje poslove, od 14./IV. 1899. br. 731./pr., kojim se društvenom predsjedničtvu dostavlja jedan izvorni primjerak ugovora, sklopljenog izmedju kr. hrv.-slav. zem. erara, zastupanog po kr. drž. odvjetničtvu u Zagrebu i hrv.-slav. šumarskog društva glede iznajmljenja prostorijâ u šum. akademiji na 20 godina.

5. Konačno se izvješće upravljajućem odboru, da su najavili svoj pristup u društvo kao članovi I. razreda Safro Ljubojević, predsjednik II. banske imovne obćine u Petrinji, i Dr. August Langhofer, kr. gimn. profesor; nadalje kao članovi II. razreda: Tomo Kovačić, Josip Rožić, Josip Sviben, Franjo Tušek i Franjo Buzjak lugari šumskog kotara u Ivancu, zatim lugar II. banske imovne obćine Prokop Svratić.

Najavili su pako svoj izstup iz društva: član I. razr. Mijo Radošević; članovi II. razr. Rade Dokmanić.

Upravljajući odbor uzimlje dopise vis. kr. zem. vlade spomenute napred pod točkom 1., 2. i 4. na znanje.

Glede poziva na parižku izložbu zaključuje pako upravljajući odbor, neka se izvesti vis. kr. zemaljskoj vladi, da hrv.-slav. šum. društvo ne može na rečenoj izložbi samo sudjelovati, pošto je to skopčano sa znatnim troškom, ali je voljno staviti kr. zem. vladi na razpoložbu u tu svrhu eventualno nužne predmete iz šum. muzeja.

Konačno se najavivši novi članovi primaju u društvo, a najavljeni izstup njekih članova uzimlje na znanje.

5. Predlozi gg. odbornikâ:

a) I. družtv. podpredsjednik vel. g. F. Zikmundovsky priobćuje, da je za svojeg poslednjeg putovanja po Zagorju imao čast sastati se sa

p. n. g. grofom Brandisom, koji posjeduje dve liepe okamine od drva, te se je izjavio pripravnim jednu od ovih prepustiti družtvu za šumar. muzej. S toga predlaže, da se uputi kr. kot. šumar u Ivancu, neka bi manji okamenjeni komad drva poslao o trošku družtva šum. muzeju. Nadalje priobćuje, da je za svojeg putovanja po Ugarskoj našao u Lipto ujvaru tanina, koji se proizvadja iz kore od omorike, koji daruje družtv. šum. muzeju. Isto tako i nadjevenog hariša (Wachtelkönig), dobivenog od kr. nadlugara Kodblocha u Karlovcu.

Upravlј. odbor usvaja ovaj predlog i izrazuje družtv. podpredsjedniku za učinjepi poklon zahvalu.

b) Gosp. odbornik J. Partaš priobćuje, da su u natječaju, koji je oglasila zem. vlada za Bosnu i Hercegovinu u svrhu popunjena mesta šum. asistenta i vježbenika u bosanskoj službi, i koji je bio dostavljen i uredničtvu družvenog organa u svrhu obnarodovanja, posve izpušteni absolventi bivšeg domaćeg šumarskog učilišta u Križevcima, dočim su u tom natječaju spomenuti slušatelji učilištâ u Weisswasseru i Mor. Bieloj Crkvi, koja su kao i bivši križevački zavod srednja šum. učilišta.

Pošto je to svakako samo pometnjom učinjeno, jer je dotični oglas bio od strane zem. vlade za Bosnu i Hercegovinu dostavljen ravnateljstvu križevačkog gosp. šum. učilišta na objavljenje, to isti predlaže, neka se družtv. predsjedništvo obrati predstavkom na vis. kr. zem. vladu, da ovu umoli, da bi vis. zem. vladu za Bosnu i Hercegovinu upozorila na tu okolnost, pošto imade dosta absolventâ domaćeg učilišta u Križevcima, koji bi rado stupili u bosansku šumarsku službu, ali se uslijed ovakovih oglasa od toga odvijaju.

Predlog se usvaja.

Pošto je time bio dnevni red sjednice izerpljen bude ova zaključena, a ovaj zapisnik u sjednici upravlј. odbora od 7. listopada 1899. pročitan, podpisan i ovjerovljen.

Dne 7. listopada t. g. obdržavana je pod predsjedanjem II. družtv. podpredsjednika vel. gosp. Ferde Zikmundovskoga sjednica družvenog upravnog odbora, te će se zapisnik priobći u ovom listu, čim u budućoj sjednici upravnoga odbora verificiran bude.

XXIII. glavna skupština hrv.-slav. šumarskoga družtva. Ovogodišnja po broju XXIII. glavna skupština hrv.-slav. šumarskoga družtva, bila je dobro posjećena. Sakupila su se u svem 92 družtvena člana. Skupština obdržavana je dne 8. listopada t. g. u Zagrebu u družvenih prostorijah u „Šumarskom domu“. Pošto je presvetli gospodin družtveni predsjednik Marko grof Bombelles bio žalibče bolešću zapričećen ovogodišnjoj glavnoj skupštini predsjedati i prisustrovati, s toga je skupštini predsjedao I. družtveni podpredsjednik vel. gosp. Ferdo Zikmund.

d o v s k y odsječni savjetnik kr. zemalj. vlade. Bila su i strana družtva zastupana, tako je presv. g. M. grof B o m b e l l e s najavio, da će zastupati obće hrvatsko družtvo za gojenje lova i ribarstva u Zagrebu, dočim je austrijsko državno šumarsko družtvo zastupao vel. gosp. F. Zikmundovský kr. odsječni savjetnik, a ugarsko šumarsko družtvo vel. gosp. J. Havas kr. šumarski ravnatelj.

Otvarami I. družtv. podpredsjednik vel. gosp. Ferdo Zikmundovsky ovu glavnu skupštinu, pozdravio je sakupljene skupštinare sliedećim govorom :

Slavna skupštino!

Veleštovana gospodo!

Predsjednik našega družtva Presvetli gospodin Marko grof Bombelles nenadano je obolio, pak je stoga zamolio mene, da ga na ovoj glavnoj skupštini zastupam.

Moram, gospodo, priznati, da mi je ova zadaća tim težja, što se ima na ovoj glavnoj skupštini obaviti izbor nove družtvene uprave, pak bi mi stoga bilo mnogo milije, da je mogao Presvetli gosp. predsjednik osobno ovoj glavnoj skupštini predsjedati.

Izporučujući Vam pozdrav Presv. gosp. družtvenog predsjednika, i ja Vas, gospodo skupštinari, sa svoje strane, kao i u ime upravljujućeg odbora srdačno pozdravljam sa, dobro mi došli!

Podjedno mi je čast slavnoj skupštini priobćiti, du su za današnju glavnu skupštinu prijavljeni kao zastupnici stranih družtava Presv. g. Marko grof Bombelles za obće hrvatsko družtvo za gojenje lova i ribarstva; Velem. gosp. kr. šumski ravnatelj Josip Havas za ugarsko zemaljsko šumarsko družtvo; te konačno, da ja zastupam na ovoj skupštini austrijsko državno šumarsko družtvo.

Nadalje mi je čast priobćiti slavnoj skupštini, da ćemo morati dnevni red današnje glavne skupštine nadopuniti u toliko, što ćemo kao točku 4. staviti na dnevni red razpravu o novim družtvenim pravilima.

Kao što je na ime jur u družtvenom organu nagovješteno bilo, nije obnašla vis. kr. zem. vlada odobriti predložena joj nova družtvena pravila, već ih družtву sa njekim opazkama natrag vratila. Nastala je stoga potreba, da se one ustanove novih pravilah, kojim je vis. kr. zem. vlada prigovorila, ponovno u pretres uzmu, te nadopune, odnosno preinače.

Upučujući Vas gospodo skupštinari u pogledu djelovanja upravljućega odbora na izvještaj družtvenoga tajnika, ponovno Vas pozdravljam i proglašujem XXIII. redovitu glavnu skupštinu hrvatsko-slavonskoga šumarskoga družtva otvorenom.

Na to je g. predsjednik odabrao prisutnog člana g. kot. šumara O. Peićića, da kao perovodja vodi zapisnik o glavnoj skupštini i ujedno pozvao družtvenog tajnika g. A. Borošića, da pročita izvještaj o radu upravnoga odbora u poslovnoj godini 1898/9.

Izvješeće družtvenoga tajnika o minuloj poslovnoj godini glasi, kako sliedi :

Slavna skupštino!

Prije svega čast mi je izvestiti slavnoj skupštini, da je družtvena uprava u provedbi zaključakâ prošlogodišnje glavne skupštine predložila visokoj kr. zem. vladi na odobrenje nova družtvena pravila, nu da vis. kr. zem. vlada nije obnašla ta pravila potvrditi, već ih je visokim odpisom od 7. listopada t. g. br. 67194. povratila družtvenom predsjedničtvu u svrhu nadopunjjenja odnosno preinake njekih bitnih ustanova. Povodom toga upriličio je upravlјajući odbor izpravak novih družtvenih pravila, koji će se slavnoj skupštini još tekom današnje sjednice na pretres predložiti.

Nadalje je upravlј. odbor u smislu zaključka minule glavne skupštine sastavio i družtvenom časopisu za mjesec rujan objeladaniti dao proračun družtveni za g. 1900. kao i zaključni račun za g. 1898.

Napose mi je čast primjetiti, da se zaključni račun o gradnji šumarskoga doma nije mogao podjedno proglašiti, pošto obračuni sa dočnim poduzetnicima dovršeni bili nisu, pak se s toga taj zaključni račun sada neposredno slavnoj skupštini na pretres i odobrenje predlaže.

Upravlјajući odbor obdržavao je od posljedne glavne skupštine u svemu 4 sjednice i to 10. prosinca 1898., 12. ožujka, 17. kolovoza i 7. listopada.

U tim sjednicama bavio se je upravlјajući odbor riešenjem tekućih družtvenih posala, te finalisiranjem poslova oko gradnje družtvene zgrade, koju je, uslijed dne 27. rujna t. g. obavljene nadpohvalbe, od poduzetnikâ konačno preuzeta, kao nadalje i pripremama za obdržavanje ovogodišnje glavne skupštine.

Što se napose tiče izleta, koji bi se imao ove godine poduzeti u Bosnu, čast mi je izvestiti slavnoj skupštini, da se je isti morao odgoditi do buduće godine, pošto se je bilo bojati, da bi se obzirom na znatni trošak, što ga takav izlet zahtjeva, premalo drnžtvenih članova za isti odlučilo. Društvena uprava pomicala je stoga na to, da se priredi obći poziv, kako bi se i nečlanovi mogli tomu izletu pridružiti, nu kako se s raznih razloga nije mogla pravodobno obdržavati sjednica upravlјajućeg odbora, to je bilo konačno odlučeno, da se taj izlet odgodi na buduću godinu, a za ovu godinu, da se poduzme izlet u šume u blizini Zagreba.

Od glavnijih predmetâ, razpravljenih po upr. odboru u minuloj godini, neka mi bude dozvoljeno iztaći samo ove:

1. Upravljujući odbor dao je razpisati natječaj za popunjene po prošlogodišnjoj glavnoj skupštini ustrojenog jubilarnog štipendija od 340 for. godišnjih za polazak šumarske akademije, te je isti bio podielio slušatelju šumarstva Milanu Zobundjiji. Ovaj je taj štipendij uživao samo u I. polugodištu minule školske godine, a nakon toga vremena obustavljen mu je štipendij, jer je šumarske nauke napustio. Za popunjene upitnog štipendija u tekueoj školskoj godini razpisat je ponovno natječaj, ali se za podieljenje istoga nije do danas još nijedan molitelj prijavio.

2. Upravljujući odbor razpisao je za tisak društvenog časopisa „Sum. lista“ i priloga mu „Lug. Viestnika“ jeftimbu, te je na toj jeftimbi prihvatio ponudu tvrdke C. Albrecbt (Jos. Wittasek), gdje se „Sum. list“ jur od njegovog postanka tiska.

Uspjeh jeftimbe bio je vrlo povoljan, pošto se sada na svakom broju prištedi oko 25 for. naprama prijašnjem tiskovnom trošku.

Pošto je društvo stajalo u obvezi naprama spomenutoj tiskari do konca lipnja 1899., to je tisak uz snižene cene imao započeti tek 1. srpnja 1899., nu u istinu započela je tiskara uz snižene cene računati tisak jur 1. travnja o. g.

3. Na poziv kr. zem. vlade podastro je upravljujući odbor svoj predlog u pogledu imenovanja povjerenika za obdržavanje višeg šumarskog državnog izpita izmedju društvenih članova, koji je predlog vis. kr. zemaljska vlada svojim odpisom od 23. ožujka 1899. br. 18.950. uvažiti blagoizvoljela.

4. Upravljujući je odbor dokrajčio pregovore sa vis. kr. zem. vladom glede izdanja prostorijâ u šum. domu za šum. akademiju, te je odpisom vis. kr. zem. vlade od 14. travnja 1899. br. 731/pr. društvenoj upravi dostavljen na pohranu jedan izvorni primjerak ugovora, sklopljenog sa kr. držav. nadodvjetničtvom u Zagrebu u zastupanju kr. hrv. slav. zem. erara. — Ustanove toga ugovora poznate su gg. skupštinicom iz zapisnikah o sjednicama upr. odbora, koji se oglašuju u društvenom časopisu, te bi stoga suvišno bilo, da ih ovdje ponovno iztičem.

5. Upravljujući odbor odklonio je poziv vis. kr. zem. vlade, glede sudjelovanja hrv. sl. šumarstva na svjetskoj izložbi, koja će se god. 1900. obdržavati u Parizu, obzirom na znatne troškove, što bi ih to sudjelovanje zahtjevalo, ali je zaključio, da se vis. kr. zem. vlasti stave na razpoložbu u tu svrhu eventualno potrebiti predmeti iz šum. muzeja.

6. Konačno je upr. odbor po svojem gradjevnom pododboru dovršio obraćune sa poduzetnicima za gradnju šum. doma i uređenje šum. muzeja.

Glasom zaključnog računa iznaša gradjevni trošak šum. doma ukupno 100.736 for. 60 novč.

Ini troškovi, nabava poknćta i troškovi za uredjenje šum. muzeja, iznašali su ukupno 11.284 for. 13 novč., ili sveukupno 112.020 fr. 73 nvč.

Pošto je družtvena uprava razpolagala sa gradjevnom glavnicom od ukupno 123.334 for. 37 novč., to je koncem godine 1898. preostala glavnica od preko osam hiljada for., pak će stoga družtvena uprava biti u stanju da koncem ove godine odplati brodskoj imovnoj obćini na račun podignutog zajma od 70.000 for. oveću svotu, uslijed česa će se u buduće sniziti i visina odplatnih obroka.

Nepodmirenih tražbina na račun gradjevnog troška ne ima, izuzev propisanu pristojbu na podignuti zajam od brodske imovne obćine u izmjeri od circa 700 for., proti kojoj je družtvena uprava uložila drugomolbeni utok na kr. ug. upravno sudište u Budimpešti radi previsoko odmjerene pristojbe.

Od minule glavne skupštine primili smo na prinosima:

1. od slavne I. hrv. štedionice u Zagrebu votirani prinos za uređenje šum. muzeja od 5000 for.

2. od slavne petrov. imovne obćine II. obrok votiranog prinosa u iznosu od 1000 for.

3. od braće Turkovića, vlastelina Kutjevačkih, iznos od 500 for.

4. od Mije Radoševića priuca od 10 for.

5. od činovnikah petrov. imovne obćine iznos od 55 for. Na čemu im budi na ovom mjestu izražena ponovna hvala!

Za popunjeno muzealne sbirke darovali su minule godine:

1. G. šum. vježb. otočke imovne obćine Jerko pl. Rukavina medvjedcu sa dva mlada, te divokozu, ubijene u gornjoj Krajini na planini Velebitu.

2. G. prof. I. Partaš kunu zlaticu, ulovljenu u Širokom brezju kraj Križevca.

3. G. M. Prokić, carskog orla i izučni list (Webrbrief) iz g. 1827.

4. V. Nagy, k. šumarnik u Otočcu, malu čaplju.

5. Vlastelinstvo u Valpovu ždrala (Kranicha).

6. V. g. k. odsječni savj. Zigmundovsky tanina od omorike, nadjevenog hariša poklonjenog po kr. nadlugaru P. Knoblochu.

7. G. nadšumar D. Trötzer predao je po vl. nadlugaru Gjuri Medocdu u Pokupskom poklonjeni i iz rieke Kupe izvadjeni rog od jelena.

Svim ovim plemenitim darovateljima budi takodjer izjavljena srdačna hvala u ime družtva, a ugledali se u njihov primjer i ostali naši drugovi, nalazeći se u vanjskoj službi, nastojeći svaki u svom djelokrugu, da štогод doprinesu za upotpunjivanje sbirke našeg šum. muzeja, koji će samo na taj način moći udovoljiti postavljenoj mu naučnoj i kulturnoj zadaći.

Nadalje smo dužni hvalu i veleuč. g. prof. dr. Aug. Langhofferu, koji je velikim marom uredio entomološku sbirku šum. muzeja.

Društvo naše primilo je ove godine od vis. kr. zem. vlade iz zem. sredstvah novčanu podporu od 800 for., i to 600 for. za promicanje družtvenih svrha, a 200 for. za izdavanje „Lng. Viestnika“, kao priloga družtvenom časopisu „Šum. listu“.

Iz družtvene blagajne izplaćeno je na ime podrpora udovam i sirotčadi preminuvših družtvenih članova ukupno 140 for., i to 100 for. iz prihoda pripomoćne zaklade, a 40 for. iz redovitih družtvenih sredstavah.

Što se tiče broja družtvenih članova čast mi je izvestiti, da društvo broji 7 začastnih članova, 56 članova utemeljitelja, 32 podupirajuća člana, 321 člana I. razreda, 590 članova II. razreda i 47 prodbrojnika. Ukupno 1053 članova.

Od minule glavne skupštine izgubili smo neumitnom smrću:

a) članove utemeljitelje: Milana pl. Ghycy-a de Assaküst, vlastelina čabarskog, Franju Gamiršeka i Antuna Rogovića, drvotržce.

b) članove I. razreda Milana Jambrašića, Josipa Malnara i Luku Gutešu.

c) članove II. razreda Stjepana Grabrića i Nikolu Ivanagića, lugara gradiške imovne obćine.

Slava im!

Čast mi je nadalje izvestiti slavnoj skupštini, da društvo naše podržava iste odnošaje naprama inim družtvima, kao i dosele.

Za porabu urednika „Šum. lista“ kao i družtvenih članova drže se sljedeći časopisi.

1. Österreichische Forst u. Jagdzeitung.
2. Allg. Forst u. Jagdzeitung.
3. Zeitschrift für Forst u. Jagdwesen.
4. Forstwissenschaftliches Zentralblatt.
5. Vierteljahreschrift für das gesamt. Forstwesen.
6. Frick's Rundschau
7. Waidmansheil.
8. Mündener forstliche Hefte.
9. Tharander forstliches Jahrbuch.

U zamjenu za „Šum. list“ dobivamo pako sljedeće časopise:

1. Viestnik, organ društva inžinira i arhitekta u Hrvat. i Slav., Zagreb.
2. Lovačko-ribarski Viestnik, organ obćega hrv. društva za gojenje lova i ribarstva, Križevci.
3. Gospodarski list, organ hrv. slav. gospodarskoga društva, Zagreb.
4. Gospodar, organ slavonskoga gospodarskoga društva, Osiek.

5. Mjesečnik pravnika država, Zagreb.
6. Viestnik arkeološkoga društva, Zagreb.
7. Občinar, Zagreb.
8. Gospodarski poučnik, Split.
9. Težak, organ srpskog poljoprivrednog društva, Beograd.
10. Haj, Saar.
11. Sylvan, organ galičkog šumarskog društva. Lavov.
12. Erdeszeti lapok, organ zem. ug. šum. društva, Budimpešta.
13. Mittheilungen des u. ö. Jagdschutzvereines, Beč.
14. Mittheilungen des Krain-Küstenländischen Forstvereines, Laibach.
15. Mittheilungen der Forstvereine für Niederösterreich Steiermark, Wien.
16. Centralblatt für das gesammte Forstwesen, Wien.
17. Öst. ung. Centralblatt für Walderzeugnisse, Wien.
18. Vereinschrift für Forst u. Jagd. u. Naturkunde, Organ der forstlichen Landesversuchsstelle für das Königreich Böhmen, Prag.
19. Glasnik naravoslovnog društva, Zagreb.
20. Obzor, Zagreb.

Za popunjeno društvene knjižnice nabavljeno je ukupno 60 svezaka, koji će se objelodaniti u „Šum. listu“.

Osim toga darovao je kako prijašnjih tako i ove godine kr. zem. šum. nadzor. V. Rački za društvenu knjižnicu svoj „Hrvatski šumarski koledar za god. 1899.“ — Na čemu mu budi izražena srdačna hvala.

Društveni časopis „Šum. list“ i prilog mu „Lug. Viestnik“ tiskaju se u 1.150 primjeraka. U pogledu uredjivanja društvenog časopisa nastupila ove godine u toliko promjena, što se je naš hvalevredni urednik g. prof. I. Partaš, uslijed imenovanja profesorom na šumar. akademiji, preselio u Zagreb.

Imovina našega društva sastoji se u slijedećem :

1. Društvena sgrada „Šum. dom“ u vrednosti od	120.178	for.	—	nvč.
2. Šumarski muzej u vrednosti od	22.724	"	—	"
3. Pokućstvo	1.118	"	—	"
4. Pripomoćna zaklada u iznosu od	4.962	"	56	"
5. Knjižnica sa	3.600	"	—	"
6. 10 kom. 3% zemljo-vjeresijskih srećakah u nom. vred. od	1.000	"	—	"
7. Gotovina današnjim danom sa	7.668	"	72	"
	Ukupno			
	161.251 for. 28 nvč.			

Naprotiv tome stoji dug		
i to brodskoj imovnoj občini sa . . .	70.000	for. — nvč.
družtvenoj pripomočnoj zakladi sa . . .	4.907	„ 56 „
Ukupno	74 907	for. 56 nvč.

Prema tomu iznašaju aktiva našega družtva, neračunajući ovamo tražbine na neuplaćenoj članarini . . . 86.343 for. 72 nvč.

Družtvenom blagajnom rukovao je minule godine kao i dosele gosp. odbornik i kr. zem. šum. nadzornik R. Fischbach, kojemu budi izražena u ime družtva srdačna hvala na uloženi oko toga trud.

Slavna skupštino!

Završujući ovogodišnji izvještaj o radu družtv. upr. odbora, kojemu sada mandat iztiče, smatram si ugodnom dužnošću konstatovati činjenicu, da je u minulom trogodištu naše družtvo ogromnim korakom napred pokročilo.

God. 1895. iznažala je naime imovina našega družtva tek 17.500 for., dočim Vam gospodo skupštinari sada predajemo družtvenu imovinu od 86.000 for. Za to vrieme sagradjen je naš družtveni „Šum. dom“, uredjen „Šum. muzej“, osnovan je jubilarni štipendij za izobrazbu sinova naših članova u šum. struci od godišnjih 340 for. i povisene su podpore, što ih dielimo među udove i sirotčad preminuvših družtvenih članova od 150 for. na 300 for.; stvorena su nova družtvena pravila itd.

Kao što rekoh, gospodo, konstatiram samo tu ugodnu činjenicu, pak želim da naše družtvo, koje sada ima svoj čvrsti temelj i svoje stjecište i ognjište, isto tako i buduće napredovalo bude.

Time završujem i molim slavnu skupštinu, da bi ovaj izvještaj izvoljelo uzeti na znanje.

Pošto je izvještaj tajnika skupština bez primjetbe uzela na znanje, pozivlje predsjednik skupštine tajnika, da pročita izvještaj odbora ad hoc za izpitvanje družtvenog zaključnog računa za god. 1898., to je glavna skupština prema predlogu toga odbora podielila družtvenoj upravi absolutorij za g. 1898.

Nakon toga razvila se je debata o promjeni §§ 15 i 35. novih družtvenih pravila, radi kojih vis. zemalj. vlada, ta nova pravila u celiosti potvrditi mogla nije. Nakon razprave, u kojoj je više gg. družtv. članova učestvovalo, prihvaćena je konačno ona stilizacija tih pravila, kako ju je upravni odbor družtva u svojoj sjednici od 7. listopada t. g. formulirao, te će se ista nakon ovih preinaka ponovno vis. kr. zemalj. vladu na odobrenje podastrijeti.

Nakon kratke debate prihvaćen je družtveni proračun o potrebi i pokriću razhoda za upravnu godinu 1900., kako je po družtvenom predsjedničtvu predložen i jur u družtvenom organu „Šumar. listu“ u br. 9. od o. g. objelodanjen.

Pošto je dosadanjem družtv. uprav. odboru iztekao mandat, a nova pravila još potvrđena nisu, imao bi se preduzeti novi izbor na temelju starih pravila. Član g. Malin predlaže, da se produlji dosadanjemu odboru, koji da je valjano vodio upravu, mandat do buduće glavne skupštine, a do tada da će i nova pravila potvrđena biti, pa će se onda izbor na temelju novih pravila obaviti. Toma se protivi član g. V. Dojković, a pridružuje se tomu član odbora g. I. Partaš sa više drugih članova odbora: jer da se to protivi pravilima, a jer i većina družtv. članova vidi u tom kršenje družvenih pravila, prešlo se je na novi izbor, u kojem su, izabrani ponovno svi članovi dosadanjeg odbora većinom glasova i povjerena im družvena uprava do sliedeće glavne skupštine, do koje će nova pravila potvrdu steći i tada se novi izbor na temelju istih obaviti.

U pogledu mjesta, gdje bi se imala obdržavati buduća XXIV. glavna skupština hrv. slav. šumarskoga družtva bude prema predlogu predsjednika skupštine zaključeno, da se ista obdržava u Zagrebu, a nakon toga da se preduzme za ovu godinu nakanjeni nu ove godine nemogući izlet u Bosnu, a pozovu k tomu i druga domaća srodnja družtva.

U odbor ad hoc za izpitivanje družvenih računa za god. 1899. izabrani su gg. članovi L. Šipek, A. Rosmanith i R. Erny.

Ovogodišnjoj glavnoj skupštini stigla su od družvenih članova ovi predlozi:

1. predlog g. B. Hajeka st. „da se u zemaljske i županijska kommasacialna povjerenstva jedan vještak šumarske struke kao član pozove“:

2. predlog g. A. Ugrenovića „O ustrojenju uzgojne zaklade za djecu šumarskih činovnika u „Hrvatskoj i Slavoniji“, koji je predlog već u br. 6. družtv. organa „Šumar. lista“ od o. g. otisnut. Prvi predlog glasi doslovec ovako:

Slavna skupštino!

U enketi, koja je prošlog mjeseca radi nadopunjavanja odnosno preinake kommasacionalnog zakona (1891) u Zagrebu viečala, stavljen bje medju ostalimi predlog:

„Da se u buduće u zemaljsko i županijska kommasacionalna povjerenstva svnda po jedan član vještak šumarske struke pozove, buduće je načelno prilivaćeno, da mogu i manje šume, gajići, drvom obrasli pašnjaci, kao i šumski kutevi i jezici (Waldspitzen u. Waldzungen), nalazeći se u kommasirati se imajućem hataru, kommassaciji pritegnuti.“

Zatim, da se predradnjam, gdje se radi o procjeni šumâ, drvom obraslih pašnjaka, osim gospodarstvenog vještaka i šumarski vještaci pozivati imadu.

Budući ovaj predlog zasjeca bitno u interesu šumarstva, bilo bi uputno, da se od strane našega društva, u tom pogledu na mjerodavnom mjestu nastoji, da se u novom zakonu na isti valjan obzir uzme.

Predlog člana g. Hajeka bi uz malu preinaku predloženu po članu g. Dojkoviću da bude imao i privatni vještak, ako se radi o kommasaciji privatnih šuma, pravo glasa, pa jer je to pitanje vrlo važno, da se odašalje iz sredine društva posebna deputacija, koja će taj predlog Njeg. Preuzvišenosti svjetlom banu preporučiti.

Glede predloga člana g. Ugrenovića prihvaćeno je, da se isti nakon proučenja po družtv. upravnom odboru, slijedeće godine ponovno pred skupštinu iznese.

Pošto je time dnevni red skupštine izcrpljen, zahvaljuje se predsjednik skupštine vel. gosp. odsječ. savjetnik Ferdo Zikmundowsky gg. skupštinarom, koji su ovoj skupštini prisustvovali, umoljava prisutne članove gg. R. Fischbacha i A. Rosmanitha, da izvole zapisnik ove glavne skupštine ovjeroviti i pozivlje gg. članove da bi se u što većem broju sastali po podne u novoj piljani tvrdke société d' importation de chêne u Kustošijami, a sutra na izletu u šumama Prejasn. kneza Thurn-Taxisa kraj Lekenika.

U smislu objelodanjenog programa za glavnu skupštinu razgledali su skupštinarji poslije podne istoga dana gore spomenutu novu piljanu ovoga, za našu domaću trgovinu s hrastovinom, toli znamenitoga društva, a dočekao ih je osobno ravnatelj g. Largé, te im protumačio uredjenje ove na najmodernejši način uređjene piljane, koja je tek nedavno odpočela svoj rad.

Drugi dan, t. j. 9. listopada poduzelo je društvo poučni izlet u šume kneza Thurn-Taxisa kod Lekenika. U tu svrhu zaputili su se izletnici jutarnjim vlakom do Lekenika, gdje ih je dočekao kneževski nadšumar g. Hanika sa šumarima Všetečkom, Brosigom i ostalim kneževskim šumskim osobljem. Izletu je prisustvovalo 40 družtvenih članova, a medju ovima i oba družtvena podpredsjednika: kr. odsječni savjetnik Ferdo Zikmundowsky i kr. šumarski ravnatelj Josip Havas.

Iz Lekenika uputili su se izletnici pod vodstvom kneževzkog nadšumara Hanike kolima u obližnje šumske srezove gospoštije, te naročito pregledali tamo izvedene gojibene radnje, kojima se nekadašnji zapušteni pašnjaci pretvaraju u hrastove sastojine. Ove su radnje izvedene s velikim trudom i znatnim troškom od 20—60 for. po kat. jutru, što nam služi najboljim svjedočanstvom o racionalnom gospodarenju u šumah kneza Thurn i Taxisa.

Zaključni

o prihodu i razhodu družtvene sgrade „šumarskoga doma“ od godine
hrv.-slav. šumarskoga družtva, obdrža-

P r i h o d.

Tekući broj	Predmet	Svota		Opazka
		for.	nč.	
1	Čisti prihod od utržka drva, poklo- njenog družtvu po krajiškoj inve- sticionalnoj zakladi i kraj. imov. obćinama sa milenijske izložbe ...	14858	68	
2	Upotrebljene družtvene glavnice	20408	27	
3	Prinosi korporacijah, članova i ostalih prijatelja šumarske struke za »Šu- marski Dom	10841	83	
4	Prinos I. hrv. štedione za uređenje šumarskog muzeja	5000	—	
5	Zajam, podignut od brodske imovne obćine	69728	—	
6	Medjutimni kamati	1373	11	
7	Jamčevine poduzetnika	8196	24	
8	Stanarine do konca g. 1898.	1124	48	
	Ukupno	131530	61	
	Odbiv od toga razhod sa	116012	49	
	Ostaje	15518	12	
	Odbiv od toga nepovraćene jamčevine	8096	24	
	Ostaje	7421	88	
	Pribrojiv k tome 10 kom. 3% zemljo vjeresijskih srećaka sa	1000	—	
	Ostaje koncem godine 1898.	8421	88	

U Zagrebu, mjeseca lipnja 1899.

Za predsjedničtvo hrv.-

Robert Fischbach, blagajnik.

račun

1896. do konca godine 1898. predložen XXIII. redovitoj glavnoj skupštini vanoj dne 8. listopada 1899. u Zagrebu.

R a z h o d .

Tek. broj	Predmet	Preliminirano prema polu- čenom popustu kod jeftimbe		Izdano		Opažka
		for.	nč.	for.	nč.	
1	Zidarske radnje	49305	13	58555	—	
2	Klesarske radnje	6396	02	7377	—	
3	Tesarske radnje	5069	18	6081	—	
4	Pokrivačke radnje	2948	—	3287	80	
5	Limarske radnje	897	60	1332	60	
6	Vodovodne radnje	2653	63	3000	—	
7	Stolarske radnje	6802	67	7863	—	
8	Bravarske radnje	3218	75	3732	—	
9	Ličilarske radnje	997	92	448	—	
10	Bojadisarske radnje	1190	70	2000	—	
11	Staklarske radnje	915	98	1050	14	
12	Peći	1370	—	1484	—	
13	Parketi	3500	—	3500	—	
14	Plinarske radnje	1062	—	1062	—	Izplaćeno u g. 1899.
15	Kiparske radnje	620	—	620	—	
16	Štednjaci	84	—	84	—	Od toga izplaćeno godine 1899. 35 for. 73 nč.
17	Žaluzije i zavjese	881	23	881	23	
18	Rešetke za peći	148	56	148	56	
19	Telegraf	119	90	119	90	Izplaćeno g. 1899.
20	Ini troškovi	—	—	7441	07	Od toga izplaćeno g. 1899. 672 fr.
21	Pokućstvo	—	—	1118	13	
22	Uredjenje šum. muzeja	—	—	2724	93	
23	Razni izdatci	—	—	3991	76	
Ukupno		—	—	116012	49	

slav. šumarskog družtva

Andrija Borošić, tajnik.

O p a z k a glede tek. brojeva 20, 22 i 23 razhoda.

1. Pod tek. br. 20. sadržani su ovi troškovi:	Nagrade za gradjevne nacrte	1455.—	for.
	Izradba detalnih nacrtta	2000—	"
	Nadzor gradjevni	1360—	"
	Nasipanje zemlje	729·72	"
	Gradskom poglavarstvu	731·88	"
	Bravarski uzorak	65—	"
	Čišćenje stuba	88·80	"
	Odvjetnici	137·42	"
	Litografije	8·70	"
	Oglasni	96·10	"
	Osiguranje sgrade	227·31	"
	Biljegi	218·26	"
	Kamatni i porez	322·88	"
	Ukupno	7441·07	for.
2. Pod tek. br. 22. „uredjenje šumar. muzeja“ sadržani su ovi troškovi:			
	Prometnom skladištu za po- hranu i osiguranje pred- meta	1104·37	for.
	Tiskanice	19·90	"
	Troškovi za radnike, ličilce i i ostali manji troškovi kod uredjenja muzeja	1600·66	"
	Ukupno	2724·93	for.
3. Pod tek. br. 23. sadržani su ovi razni izdatci:	I i II. odplatni obrok zajma brodskoj imov. občini	3570·69	for.
	Povratak jamčevine	100—	"
	Izplaćeni štipendij jubilarni ..	90—	"
	Vodovodna pristojba	31·07	"
	4% kamati pripomočnoj zakladi za g. 1898. na glavnici od 5000 for.	200—	"
	Ukupno	3991·76	for.

Oko 2 sata posle podne prispjeli su izletnici u Peščeniku, gdje je bio priredjen zajednički objed. Ovaj je tekao vrlo animirano, a nakon pozdrava društva po knež. nadšumaru Haniki u ime vlastelinstva zaredale su zdravice. Na prvom mjestu nazdravio je društveni podpredsjednik F. Zikmundovsky pokrovitelju društva preuzv. g. banu Dragutinu grofu Khuen-Hederváry-u, zatim je nazdravljen Njegovoj Jasnosti vladajućem knezu Thurn-Taxisu, društvenom predsjedniku Marku grofu Bombellesu itd., a podjedno su spomenutoj trojici odaslani i brzojavni pozdravi.

Naumljeni izlet u šumu pl. občine turopoljske „Turopoljski lug“ morao se je odgoditi radi povodnje, te su se s toga izletnici večernjim vlakom vratili u Zagreb i odtuda razišli svojim kućama.

Zapisnik XXIII. redovite glavne skupštine hrv. slav. šumarskoga društva, obdržavane dne 8. listopada 1899. u Zagrebu pod predsjedanjem I. društvenog podpredsjednika vel. g. Ferde Zikmundowsky-a i u prisutnosti od 92 društvena člana.

Dnevni red glavne skupštine izerpljen je kako slied:

Točka 1. Predsjednik skupštine vel. g. kr. odsječni savjetnik Ferdo Zikmundowsky pozdravlja skupštinače dobrodošlicom, te priobćuje, da je družtveni predsjednik presv. gosp. Marko grof Bombelles uslied nenadane bolesti zapričešen prisustvovati ovoj glavnoj skupštini. — Podjedno priobćuje, da na glavnoj skupštini zastupaju: ugarsko šumarsko družtvo II. družtveni podpredsjednik vel. g. kr. šumarski ravnatelj Josip Havaš, austrijsko državno šumarsko družtvo, družtveni podpredsjednik F. Zikmundowsky, dočim je presv. g. predsjednik Marko grof Bombelles bio najavljen kao zastupnik občeg hrvatskog družtva za gojenje lova i ribarstva. — Konačno proglašuje družtveni podpredsjednik skupštinu otvorenom i moli kot. šumara petrov. imovne občine g. Obrada Peićića, da vodi zapisnik ove glavne skupštine, koji će se stante sessione ovjeroviti.

Točka 2. Prelazeći na drugu točku dnevnog reda pozivlje predsjednik skupštine družtvenog tajnika A. Borošića da pročita izvještaj o djelovanju upravljaljućeg odbora u minuloj poslovnoj godini.

Izvještaj družtvenog tajnika uzimlje glavna skupština bez primjetbe na znanje.

Točka 3. Predsjednik skupštine pozivlje tajnika da pročita izvještaj odbora ad hoc za izpitvanje družtvenih računa i imovine družtva za god. 1898. Skupština uzimlje taj izvještaj na znanje i podieljuje družtvenoj upravi absolvitorij za god. 1898. — U odbor ad hoc za god. 1898. izabiru se gg. Leo Šipek, A. Rosmanith i R. Erny.

Podjedno uzimlje skupština u pretres predloženi proračun družtva za god. 1900. te ga bez promjene prihvaca.

Točka 4. Predsjednik skupštine priobćuje, da kr. zem. vlada, odjel za unut. poslove, nije obnašla odobriti po prošlogodišnjoj glavnoj skupštini prihvaćena i kr. zem. vlasti predložena nova družtvena pravila, te poziva družtvenog tajnika da pročita odnosni odpis kr. zem. vlade,

Družtveni tajnik čita odpis kr. zem. vlade, odjela za unut. poslove, od 7. listopada 1899. br. 67.194., kojim kr. zem. vlasta prigovara §§. 13 i 35. novih družtvenih pravila.

Povodom toga objasnuje družtveni tajnik prigovore vis. kr. zem. vlade, te stavlja u ime uprav. odbora predlog, da se zadnja alineja §. 13. novih družtvenih pravila stilizira kako slied:

„Pravo glasovanja imadu članovi začastni, utemeljiteljni, pak podupirajući i redoviti I. razreda u koliko do dana obdržavanja glavne skupštine nisu u zaostatku sa uplatom članarine (§. 7.).

Družtveni član gosp. Vilim Dojković predlaže, da u obće ta ustanova iz novih družtvenih pravila odpadne.

Nakon odgovora društvenog tajnika prelazi se na glasovanje, te bude predlog uprav. odbora ogromnom većinom prihvaćen.

U pogledu §. 35. novih društvenih pravila predlaže društveni tajnik u ime uprav. odbora, da se obzirom na dosada stečeno izkustvo kod uprave šumarskog doma §. 35. stilizira kako sliedi:

„Upravu i nadzor nad „Šumar. domom“ vodi upravni odbor; dočim da se sve ostalo iz toga § izpusti.

Skupština prihvata taj predlog većinom glasova.

Točka 5. Predsjednik skupštine priobćuje da će sadanjem upr. odboru društva koncem god. 1899. izteći mandat, te je s toga potrebito, da se u smislu društvenih pravilah obavi izbor novog društvenog predsjednika, tajnika i odbornika. Pošto kr. zem. vlada nije nova društvena pravila potvrdila, obaviti će se taj izbor polag starih društvenih pravila.

Na to uzimlje rieč društveni član g. V. Malin predlaže, da skupština zaključi neka sadanji upr. odbor vodi i nadalje upravu društva do buduće godine, pošto će se nakon potvrde novih društvenih pravila morati izbor i tako iznova obaviti.

Društveni član g. V. Dojković ne slaže se s tim predlogom, jer se protivi §. 14. društvenih pravila.

Društveni član gosp. E. Slapničar podupire predlog člana gosp. Malina.

Obzirom na §. 14. društvenih pravila predlaže predsjednik, da se obavi novi izbor pismenim glasovanjem. — U tu svrhu prekida sjednicu na $\frac{1}{2}$ sata te moli društvene članove gg. Maksu Prokića i B. Hajeka, da obave skrutinij predanih glasovnica.

Nakon obavljenog skrutinija proglašuju skrutatori izabranim gg. Marka grofa Bombellesa predsjednikom; Ferdu Zikmundowskoga I. podpredsjednikom; Josipa Havasa II. podpredsjednikom; Andriju Borošiću tajnikom; Hugu Grunda, Robertu Fischbachu, Bogoslava Hajeka st., Marinu de Bona i Ivana Partaša odbornicima; Slavoljuba Rosipala, Dragutinu Laksara, Josipa Kozarca, Juliju Vraničara i Dragutinu Trötzeru, zamjenici odbornika.

Skupštinarji pozdravljaju izbor sa srdačnim Živio! a predsjednik skupštine predlaže, da se novoizabrani društveni predsjednik brzojavno iz glavne skupštine pozdravi, što skupština jednoglasno prihvata uz burni Živio predsjednik!

Točka 6. U pogledu izbora mjesta za obdržavanje buduće glavne skupštine predlaže predsjednik skupštine, da se buduća glavna skupština obdržava u Zagrebu, nakon toga poduzme poučni izlet u Bosnu. Skup-

ština usvaja taj predlog s primjetbom, da se k izletu pozovu i ostala srođna družtva.

Točka 7. Predsjednik pozivlje družvenog tajnika, da pročita glavnoj skupštini podastrte predloge družvenih članova.

Tajnik izvješće, da su glavnoj prispjela dva pismena predloga i to:

I. Predlog drnžtv. člana i odbornika B. Hajeka, šumarnika imovne obćine, kojim predlaže, da se Njegovoj preuzv. g. banu podnese predstavka smjerajuća onamo, neka bi se u zakonskoj noveli o prenaci zakona o komasaciji zemljista na kojoj se sada radi, odredilo, da se u buduće u zemaljsko i u županijska komasacionalna povjerenstva ima vazda pozvati i jedan član šumarske struke, nadalje, da se kod predradnjā gdje se radi o procjeni šumâ i drvom obraslih pašnjaka, osim gospodarskog vještaka i šumarski vještaci pozvati imadu“.

Družveni član g. V. Dojković podupire predlog g. B. Hajeka, te predlaže, da se isti nadopuni onamo, neka bi se odredilo, da u slučaju ako se radi o komasaciji privatnog šumskog posjeda, da imade i dotični privatni vještak pravo glasa u povjerenstvu.

Družveni član g. A. Kern podupire predlog g. B. Hajeka takodjer, te misli, da bi već obzirom na to, što je županijsko komasacionalno povjerenstvo u smislu zakona od 25. travnja 1895. o uredjenju zemljističnih zajednica podjedno i razgodno povjerenstvo prve molbe kod razriješavanja ovih zajednica, koje su pretežito šumske zajednice, bilo opravданo, da se žup. kom. povjerenstvo nadopuni jednim članom šumarske struke.

Skupština zaključuje, da se prihvati predlog g. B. Hajeka sa nadopunjkom g. V. Dojkovića, te da se u tom pogledu sastavi predstavka, koju neka obzirom na važnost predmeta posebna deputacija družtvena Njeg. preuzvišenosti svjetlom banu podastre.

2. Predlog družvenog člana A. Ugrenovića, šum. protustavnika II. banske imovne obćine u Petrinji, kojim predlaže ustrojenje „Uzgojne zaklade za djecu šumarskih činovnika u Hrvatskoj i Slavoniji“.

Taj predlog bio je jur otisnut u broju 6. „Šum. lista“ za g. 1899. te predlagatelj stavlja predlog, neka glavna skupština zaključi da upravljući odbor uzme taj predlog u proučavanje, te da u budućoj glavnoj skupštini o tom izvještaj podnese i svoj predlog stavi.

Pošto je tim dnevni red skupštine izcrpljen bio, zahvali predsjednik skupštinarima na mnogobrojnem posjetu i zaključuje skupštinu, moleći podjedno gg. članove A. Rosmanitha i R. Fischbacha, da bi ovjerovali zapisnik ove glavne skupštine.

Šumarsko i gospodarsko knjižvo.

Novo je izšlo:

Lorey, Jahresbericht über Veröffentlichungen u. wichtigere Ereignisse im Gebiete des Forstwesens, der forstl. Botanik, der forstl. Zoologie, der Agriculturchemie u. der Meterologie für das Jahr 1898. Izašlo kao prilog časopisa koji izlazi u Frankfurthu na M. „Algemeine Forst. u. Jagdzeitung“ kod Sauerländera. Ciena 3·6 maraka.

Franck, lebendes Wild. Ein Rathgeber wie man Jagden ertragreich machen kann, nebst einem Vademecum für Jäger u. Jagdfreunde.

Hlavensky, die zahme Fasanerie. Leitfaden für den angehenden Fasanenzüchter u. Freunde des Fasanensportes. Neudamm kod I. Neumannna. 1·6 mar.

Gründauer, die Dachsbracke (sa 18 slika). Neudamm kod S. Neumanna. 4 mar.

Dalla Torre, botanische Bestimmungstabellen für die Flora v. Oesterreich u. die augrenzenden Gebiete v. Mitteleuropa zum Gebrauch beim Unterrichte u. Excursionen zusamengestellt. Beč kod A. Höldera. 1 for.

Müller, Lehrbuch der Holzmesskunde I. Theil. Die Inhaltsbestimmung des gefällten Holzes. Leipzig, kod E. Haberlanda. 4 mar.

Hempel i Wilhelm, Bäume u. Sträucher 19. svezka. Beč, kod Hölzela 1·5 for.

Danhelovsky, Handbuch über die Erzeugung u. Berechnung des deutschen Fassholzes für Forstwirthe, Holzhändler u. Fassbinder. Osiek kod B. Fritsche-a. 3·6 for.

Praktische Anleitung zur Anlage von Blitzableitern (sa 26 slika). Leipzig kod O. Leinera. 60 pfeniga.

Jordan, Hilfstafeln für Tachymetrie. Stuttgart 4·80 for.

Promet i trgovina.

Saisonu ovogodišnjih jesenskih prodaja upravo je na izmaku, jer su gotovo svi veći šumski objekti, koji su ove jeseni na dražbu doći morali, već prodani. Unatoč bojazni koju su i sami trgovacički krugovi dielili, prodaje su u našim šumama dobro uspjele, jer su unatoč razinjerno visokim procjenama iste u nekih slučajevih dosta znatno nadbijene. Tomu je najviše pridioniela znatna inozemska utakmica, pak vrlo povoljno stanje naše eksportne trgovine sa drvom ove godine, navlastito sveudilj dobra prodja rezane tvrde robe, a i znatno poboljšanje svih uvjeta eksporta, koji se odnose na trg sa francuzkom dužicom.

Kod prodaje naših hrastovih šuma ostadoše piljane — kao i do sada — glavnim faktorom a proizvoditelji njemačke bačvarske gradje ostadoše praznih rukuh, jer im loše okolnosti na trgu sa ovom robom, ne moguće dozvoliti da konkuriraju sa piljanami i obće da mogu platiti toliku šumsku taksu, kolika je procjenama izbačena.

Riečki drvni trg, koji je od tolike važnosti za sveukupnu našu trgovinu sa drvom, svendilj je živahan te dobro prolazi razna hrastova piljena roba, francuzke dužice i podvlake, mekana roba kao što su bordunali, pak bukova vratila i bukove dužice. Slaba je nasuprot prodja bukovih testona i tavoleta, koje su se prije u znatnoj množini iz naših šumah izvažali u Italiju, naylastito Siciliju, nu danas amerikanska konkurencaija upravo ubija našu eksportnu trgovinu s ovom vrstom robe.

Uspjesi dražba. Dne 5. listopada t. g. obdržavala se je u Zagrebu dražba sjećina krajiske investicionale zaklade, te se tom prilikom postignuli ovi rezultati:

Šumski predjel	procjenjeno forinti a. vr.	dostalac	prodano forinti a. vr.
1. Sočna br. 5.	57.660	braća Müller iz Züricha	72.106
2. Sočna br. 8.	161.324	Societé d'importation de Chêne, Vrbanja	198.320
3. Boljkovo br. 10.	188.859	" " "	234.650
4. Sveno br. 12.	192.762	" " "	213.610
5. Paovo br. 14.	176.106	" " "	184.760
6. Somovac br. 22.	192.234	ostalo neprodano	—
7. Blato br. 24.	111.980	Franjo Gamiršek, Mitrovica	129.650
	1,080.925		1,033.095
odbiv na prodano	192.234		
	888.691		

procjena je nadbijena po tom za $16\frac{1}{4}\%$.

Dne 16. listopada o. g. obdržavala se je dražba kod kr. nadšumarskog ureda u Vinkovcima, te je bio rezultat ovaj;

Šumski predjel	procjenjeno forinti a. vr.	dostalac	prodano forinti a. vr.
1. Trstika br. 7.	69.513	A. Blažić, Sisak	69.810
2. Veliki gjol br. 11.	174.285	A. Berger i Hartl, Zagreb	187.609
3. Savički gjol br. 12.	19.850	Liebermann i Gotthardi, Sisak	20.190
4. B. Javička greda br. 19.	1.460	neprodano ostalo	—
5. Javička greda br. 19.	81.283	" "	—
6. " " br. 79.	5.929	" "	—
7. B. Ljeskovača	28.024	Leinner i Dreibholz, Beč	33.500
8. R. Medjustrugovec br. 22.	6.837	Katusić i Nyers, Vinkovce	7.000
9. Medjustrugovec br. 22.	1.404	neprodano ostalo	—

10. Somovac br. 22.	76.900	A. Berger i Hartl, Zagreb	79.609
11. Somovac br. 22.	155.282	M. Vuk i sinovi, Budimpešta	164.007
12. Zeravinae br. 32.	36.050	Liebermann i Gothardi, Sisak	39.190
13. Puk br. 46.	51.225	neprodano ostalo	—
14. Vratično br. 33.	97.098	Liebermann i Gotthardi, Sisak	103.900
15. Vratično br. 33.	146.167	Mohr i drug. Würzburg	163.767
	951.407		868.582
Odbiv neprodane čestice sa 141.301			
	810.106		868.582

Dne 17. listopada bila je dražba kod imovne obćine II. banske u Glini, te 3399 hrastovih stabala procjenjenih na 21.912 for. dostala zagrebačka firma S. Benedik za svotu od 27.505 for. (F. Deutsch i sinovi iz Zagreba ponudili su 25607 for. a Weiss iz Zagreba 26560 for.).

Dne 2. studena obdržavala se je dražba kod imovine občine Petrovaradinske u Mitrovici, uspjeh bio je slijedeći:

šumski predjel »Smogve« dostao je S. Benedik iz Zagreba za 42.807 for.
šumski predjel »Naprečava« dostao je Grassel, Schenck i dr. (Beč) za 64.700 for.
šumski predjel »Radinska« dostao je J. Kohn iz Osieka za 7.500 for.
šumski predjel »Vratićna« dostao je Katušić i Nyers iz Vinkovaca za 75.300 for.

Ukupno 190.307 for.

Dne 20. studena obdržavala se je dražba stabala kod i m o v. o b-ćine brodske u Vinkovih te se je na prodaju izneslo u svem 26 parcela od kojih ipak 7 ostalo neprodano i to:

Krivsko ostrvo	br. 3	procjenjeno na	35.948 for.
Čunjevci	br. 13	procjenjeno na	97.390 for.
Triclovi	br. 18	procjenjeno na	24.233 for.
Radiševo	br. 20	procjenjeno na	44.240 for.
Decićevo	br. 21	procjenjeno na	1.015 for.
Ripača	br. 23	procjenjeno na	19.507 for.
Slavir	br. 24	procjenjeno na	24.056 for.
neprodano ostalo za ukupno 246.489 for.			

prodane su pak ove čestice:

3.	„Gardon-Surduk“ procijenjen na 33.571 for. dostalac F. Deutsch iz Zagreba za	40.189 for.
	(osim toga ponudio je Gotthardi i Lieberman iz Siska 35.900, S. Benedik iz Zagreba 35.208, J. Kohn i Graff iz Osieka 37.528 i Hartl i Berger iz Zagreba 38.009 for.).	
4.	„Orljak“ procijenjen na 38.873 fr. dostalac Union-banka za	39.023 for.
5.	„Glavac“ procijenjen na 23.458 fr. dost. L. Blažić iz Siska za	24.510 for.
6.	„Banov-dol“ procijenjen na 42.301 for. dostalac M. Gamaršek iz Vinkovaca za	42.490 for.
7.	„Lužić“ procijenjen na 15.717 dostalac J. Eisler i sinovi za (osim toga ponudio je Gotthardi i Liebermann 17.190, J. Veselinović 18.159, J. Katušić i Nyers 18.205, Union-banka 19.140 i Hartl i Berger 21.319 for.).	21.630 for.
8.	„Rastovica“ procijenjena na 15.242 for. dostalac M. Gamaršek za . . . . . (osim toga ponudio je J. Veselinović 15.293, S. Welfner 16.240 i J. Lose i Graff 16.753 for.).	17.680 for.
9.	„Zapadne Kusare“ procijenjene na 39.175 for. dostalac Mohr i drug, Würzburg za	40.177 for.
10.	„Mužko ostrovo“ procijenjeno na 11.789 for. dostalac J. Katušić i Nyers za . . . . . osim toga ponudio je S. Greyer iz Osieka 12.006 for.).	12.207 for.
11.	„Kunjeveci“ procijenjeni na 43.356 for. dostalac Hartl i Berger za . . . . . (osim toga ponudio Gotthardi i Liebermann 43.790, F. Eisler i sinovi 44.400, Union-banka 44.460 i Wolfner 45.055 for.).	48.509 for.
12.	„Vrabčana“ procijenjena na 29.315 for. dostalac Union-banka za . . . . . (osim toga ponudio S. Wolfner 29.316, J. Katušić i Nyers 31.568, Hartl i Berger 32.349 i T. Eisler i sinovi 32.600 for.).	33.744 for.
13.	„Kragunja“ procijenjena na 138.751 for. dostalac Grassel i Schenk za . . . . . (osim toga ponudila „Société d' importation de chêne 138.910 for.).	153.738 for.
14.	„Boljkovo“ procijenjeno na 40.642 for. dostalac A. Lamarche, Sisak za . . . . . (osim toga ponudila „Société d' importation de chêne 43.720 for., Šipuš iz Siska 45.265 for., Grassel i Schenk 48.140 for.).	48.640 for.

15. „Sveno“ procjenjeno na 16.443 for. dostalac societé d' importation de chêne za	20.710 for.
(osim toga ponudio je Hartl i Berger 16.509 for., Šipuš 18.565 for., J. Bačoka 19.160 for. i A. Lamarche 20.450 for.).	
16. „Radjenovci—Kraplja“ procjenjeni na 12.806 for. dostač J. Eisler i sinovi za	13.600 for.
17. „Jošava“ procjenjena na 27.664 for. dostač Berger i Hartl za	28.509 for.
(osim toga ponudio je Gotthardi i Liebermann 28.100 for.).	
18. „Dubovica“ procjenjena na 20.284 for. dostač Hartl i Berger za	24.409 for.
(osim toga ponudio je J. Eisler i sinovi 21.580 for. i N. Gamiršek 24.390 for.).	
19. „Iztočna kusara“ procjenjena na 67.095 for. dostač A. Lamarche	76.964 for.
(osim toga se ponudio Grassel i Schenk 73.139 for.).	

Pošto je ukupna procjenjena svota za sve čestice iznosila 621.154 for prigodom dražbe one prodane za 694.722 for., to je polučen preko procjene iznos od 11.84%.

Naknadna prodaja. Dne 18. studena t. g. obdržavala se je ponovna dražba šumske čestice „Somovac“ kod krajiške investicionalne zaklade u Zagrebu, koja je kod prve dražbe neprodana ostala. Ponudila je tvrdka Grassel, Schenk i dr. 195.784 for., H. Hartl iz Zagreba 207.239 for. nu najbolja je bila ponuda tvrdke Mohr i dr. iz Würzburga u iznosu od 210.170 for. te je ista ovaj objekt i dostala.

Dne 14. studena obdržavala se je dražba kod imov. obćine gjurjevačke, nu uspjeh nam nije poznat.

Daljne dražbe. Dne 5. prosinca prodavat će se putem pismenih ponuda kod kr. kot. oblasti u Vrbovskom jelova i smrekova stabla i to 500 komada sa 1388 m³ tehničko sposobnog drva procjenjenog na 7219 for. (5.2 for. m³) iz šume zemalj. zajednice Komorske Moravice, i isto takovih 500 stabala sa 1709 m³ za tehničku porabu sposobnog drva, procjenjenih na 8549 for. (5 for. po m³) uz naknadnu premjerbu.

Dne 13. prosinca prodaje im. obćina gradiška svega 3881 hrastovo stablo sa 22.274 m³ gradje procjenjenih na 134.513 for.

Dne 18. prosinca prodati će se kod II. banske imov. obćine u Petrinji svega 11.363 hrastovih stabala sa 32.649 m³ gradje procjenjenih na 340.570 for.

Vidi se iz navedenog da su ovogodišnje prodaje znamenite, a da su dostalci većih hrastovih objekata gotovo izključivo samo piljane. Nije

stoga čudo, da se i broj piljana za hrastovu robu u zadnje vrieme vanredno umnožao, one niču doista kao gljive iza kiše, pa se već u interesovanih krugovih boje prekomjerne produkcije rezane robe, jer doista nije u zadnje vrieme poskočila cijena gotove rezane hrastove robe. Ipak mi u običem interesu rado čujemo o podizanju novih pilana, jer su to industrialna poduzeća od kojih zemlja i narod samo koristi imati može, a kraj neprestanih ratarskih kriza potreben smo bilo kakve industrije, što no rieč, „kao kore hljeba“.

Različite viesti i sitnice.

Kr. šumarska akademija u Zagrebu (šumarski odio mudroslovnog fakulteta kr. sveučilišta Franje Josipa I.). Nakon svečane instalacije ovogodišnjeg rektora magnifica Dr. Gjure Arnolda, koja je dne 19. listopada t. g. obavljena, započela su predavanja i u šumarskoj akademiji u I. i II. tečaju. Buduće školske godine 1900/1901. otvoriti će se i III. tečaj i tako ova akademija podpunom postati. Početkom zimskoga semestra o. g. upisano je u I. tečaj 11 slušatelja šumarstva, sve samih redovitih, a u II. tečaj 16 redovitih i 2 vanredna, od potonje dvojice jedan je inozemac (iz Bosne). Zimski semestar traje do 7. travnja 1900.

Kr. gospodarsko i šumarsko učilište i snjim spojena ratarnica u Križevcima. Počam od o. g. postalo je ovo učilište samo gospodarskim učilištem, jer od kako su koncem srpnja o. g. zadnji slušatelji šumarstva (III. tečaj) svršili nauke i ostavili zavod, sada samo još službeni naziv sjeća na okolnost, da je ovaj zavod tečajem 39 godina bio „alma mater“ domaćih šumara.

Ovaj će se zavod doskora reorganizovati, a kako čujemo i za slušatelje višeg odjela urediti internat, te dakako da će tom prilikom izčeznut iz naslova sada već neshodna oznaka »šumarsko« učilište. Dok ne bude zakon promjenjen, ne može mienjati ni zakonom označeni naslov ovoga učilišta, prem ono danas doista šumarskim učilištem nije. Broj slušatelja ove godine iznosi u sva tri tečaja 24, od toga upisano ih je u I. tečaj 8. Kad se bude reorganizovalo ovo učilište, reorganizovat će se s njim spojena ratarnica (niži odjel), te se je toga radi o. g. obustavilo primanje ratarskih pitomaca u I. tečaj, a oni koji htjedoše na svoje troškove u ratarnici učiti, odpućeni su na kr. ratarnicu u Požegi.

Gradnja kr. šumarskog ravnateljstva u Zagrebu o kojoj smo već u ovom listu viesti donesli, liepo je napredovala unatoč tomu, što se je gradnjom razmjerno kasno započelo. Sada je ta zgrada došla pod krov pa kako se vidi, biti će to liepa trokatnica sa tornjićem, pa kad bude

buduće godine gotova, služiti će svakako na ukras glavnoga nam grada Zagreba.

Nepromočivo mazalo za obuću, kožu i t. d. Obzirom na veliku važnost nepromočive obuće za lovce, gospodare, vojнике, napokon za svakoga, mislimo, da spada u obseg i ovoga našega lista, ako cienjene čitatelje upozorimo na novo antiseptično mazalo imenom „Mars Oehl“. Ovo ne sadržaje mineralna ulja Vaseline ili drugih kojih škodljivih sastojina, ne pokvari se ni nakon više godišnjeg ležanja, te u istinu zadovoljuje i najvećim zahtjevom, koji se na takovo sredstvo stavlja. Isto čini obuću mekanom te absolutno nepromočivom, nadalje preprečuju pliesan i trulež, a uslijed toga čini kožu dugotrajnom. Laštenje (Wichsen) obuće namazane »Mars uljem« obavlja se tako lahko, kao da obuća i nije mastna, što inače uporabom dosadanjih raznih vrstih masti mnogo truda stoji. Uporaba ovoga novoga mazala jest najudobnija. Nakon što se obuća očisti od blata drvenim nožem (strugalom) i kefom, ili nakon što je obuća s mlakom vodom oprana te osušena, maže se koža i podplati keficom ili četkom tako dugo, dokle god ulje upija. Pošto koža ovo ulje lakomo upija, to odpada nužda dugotrajnog i neugodnog trvanja sa golom rukom, što se je sa dosadanjih raznimi mazali činiti moralo, a ipak se kraj toga nije skoro ništa postiglo, jer su se te masti samo površine kože držale pa za kratko vriene — hodajući po rosi ili snieg — otrle, tako, da je ostala gola crvena koža, pa se je promočiti morala.

»Mars ulje« ima i tu prednost, da je jeftinije nego i jedno drugo mazalo. Izprva se doduše čini kao da to ne stoji, jer obično stara izlužena koža tekućinu silno upija. Ali nakon 3—4 kratnog mazanja napije se koža tako, da tekućinu više ne prima. Onda je potrošak »Mars ulja« vrlo malen, dapače nije nuždno obuću ili kožu poslje svake uporabe mazati; ako se to ipak hoće, dovoljno je njekoliko kapi toga ulja, da se nestalo ulje nadomjesti.

To što o obući rekosmo, vriedi za svu vrst kožnate robe, kao: ormu, sedla i t. d.

Koža naravne (smedje) boje zadržaje istu i nakon uporabe „Mars ulja“.

Ovo je takodjer izvrstno sredstvo za mazanje konjskih kopita, užeta, te kolskih plahta.

Mars ulje konačno odstranjuje hrdju te preprečuje istu, izvrstno je dakle za čišćenje i mazanje pušaka i oružja.

Predleže nam mnoge priznanice stranih lovaca, gospodara, vojnika i t. d. a i nekoji naši poznati lovci uporabljaju to „Mars ulje“, i vrlo ga hvale.

Žiteljstvo Hrvatske i Slavonije koncem god. 1898. Polag izvještaja našeg statističkog ureda bilo je u Hrvatskoj i Slavoniji (u svem 42.531.5 □kilometara) 2.374.241 duša, dočim je koncem 1890. bilo u svem 2.186.410 duša. Žiteljstvo se je prema tomu umožilo za 187 829 duša. Pojedine županije imale su koncem prošle godine stanovnika kako sliedi: ličko-krbavska 213.094; modručko-riečka 239.519; zagrebačka 529.510; varaždinska 285.407; bjelovarsko-križevačka 287.609; požeška 215.416; virovitička 232.990; sriemska 370.695. Pojedini gradovi brojili su žitelja (bez vojničtva) kako sliedi: Zagreb 48.725; Osiek 21.611; Zemun 14.429; Varaždin 11.962; Mitrovica 11.480; Koprivnica 7.110; Karlovići sriemski 6.070; Sisak 7.064; Karlovac 5.723; Brod 5.715; Petrinja 5.142; Požega 4.719; Križevci 4.601; Bjelovar 4.369; Petrovaradin 3.999; Senj 2.708 (god. 1890. 2 785); Bakar 1.996.

Nova naredba za polaganje šumarskog državnog izpita u Austriji za one kandidate koji služe kod državne šumarske uprave, izašla 26. srpnja o. g., kojom se mjenaju neke ustanove dosele u kriesti stojeće naredbe od 6. srpnja 1893. Glavne promjene jesu, da se više ne traži jednogodišnja predpraksa, već samo 2 godišnja praksa nakon svršene visoke škole za zemljotežtvo u Beču. Ovom praksom počinje i vodjenje dnevnika u kojem ima kandidat opisati svoju uporabu kod raznih službovnih grana, te opisati svoje vlastite nazore i opažanja učinjena tom prigodom. U povjerenstvo, koje imenuje ministarstvo za poljodjelstvo na 5 godina, bira se 10 državnih ili privatnih šumskih tehnika i 7 šumsko-upravnih ministerialnih činovnika. K izpitu imaju se od prvih prizvati uvjek dvojica a od potonjih samo jedan. Izpit ima u glavnom biti praktičnoga smjera, a uzeti osobito u obzir potrebe državne šumarske službe. Izpit dieli se na pismeni i ustmeni, potonji se opet dieli na izpit u šumi i u sobi. Taj izpit u šumi obdržaje se ili prije onoga u sobi ili za vrieme toga t. j. u šumi nastavi a u sobi dokrajći. I pravno upravni povjerenik ima izpit u šumi prisustvovati, nu on u šumi ne pita. Ne uspije li kandidat na izpitu, odredit će mu povjerenstvo kada se može ponovnomu izpitu podvrći, a do toga vremena ima nastaviti svoju praksu i dalje voditi svoj dnevnik. Ako je povjerenstvo pronašlo, da kandidat ima u važnijih predmetih dovoljno znanje a i dovoljno praktično pojimaue za državnu šumarsku službu, nu ipak samo u jedinih predmetih pokazuje dosta manjkavo znanje, dozvoljava mu se naknadni izpit iz dočasnih predmeta po izmaku roka koje mu povjerenstvo opredieili, te istom kad je on taj naknadni izpit položio, konačan uspjeh ocieni. Povjerenstvo će odrediti, da li ima taj naknadni izpit biti ustmen ili još i pismen, i da li tad do tog roka ima kandidat nastaviti svoju praksu i voditi dnevnik.

Kandidati koji imaju jednu godinu predprakse, mogu već i nakon jedne godine prakse iz svršenih nauka izpitu se priupustiti, ako im je dnevnik za ovu praksu u redu.

Broj 3 411. ex 1899.

Oglas dražbe.

Na dne 10. prosinca 1899. u 10 satih prije podne prodavat će se kod podписанog ureda uz primanje pismenih ponuda, bukova, jelova i javorova stabla, vidljivo obilježena u redovitim sječinah za godinu 1896. do 1899., zatim prodavat će se i preostala stabla iz sječinah za godinu 1886. do 1895. u dotičnih šumskih predjelih šumarije Ogulin, Plaški, Brinje i Drežnik.

Onaj, koji bi dražbovati želio, neka se obrati na podpisani ured, koji će mu priposlati točan izkaz vrhu prodat se imajuće drvne količine, kao što i obće dražbene uvjete.

U Ogulinu, dne 23. listopada 1899.

Šumsko-gospodarstveni ured ogulinske imovne obćine.

MARS ULJE

Najbolje antiseptično mazalo za obuću, ormu, sedla, konjska kopita, plahte, užeta i t. d.

Čini obuću mekanom i absolutno nepromočivom, štiti ju proti pliesnu i prouzrokuje njezinu dugotrajnost. Ne sadržaje mineralna ulja, vaselina ili inih škodljivih tvari. Ne pokvari se. Udobna uporaba, jer ga ne treba u kožu trti.

Limena boca 1 litra, $\frac{1}{2}$ litre, Picolo*

Ciena for. 2.— 1·20 —·50

Izklučiva prodaja za Hrvatsku i Slavoniju

S. KOĆONDA, ZAGREB, ILLICA 12.

trgovina oružja, naboja i lovnih potrebština.

* Picolo bočice imadu u čepu kist, prikladne su zato za uzimanje u lov ili na put.

